

M. KAMMARI,

Neuvostoliiton Tiedeakatemian kirjeenvaihtajajäsen

YHTEISKUNNAN PERUSTA JA PÄÄLLYSRAKENNUS

KARJALAN ASNT:n
VALTION KUSTANNUSLIIKE
PETROSKOI
1959

MARXILAINEN KÄSITYS YHTEISKUNNAN PERUSTASTA

Ottaessaan tämän pienen kirjasen käteensä lukija haluaa tietysti päästä selville, mitä merkitsee Marxin ja Engelsin ensi kerran teoksissaan luoma käsite yhteiskunnan perustasta. Mitä tällä tieteellisellä käsitteellä tarkoitetaan?

Marx ja Engels tarkastelivat yhteiskuntaa sellaisena mutkallisena rakennelmana, jolla on perusta, kuten kivijalka, ja tämän perustan, kivijalan päälle rakentuvat tämän yhteiskunnan eri osat.

Mikä on jokaisen yhteiskunnan perusta, olkoon puhe mistä yhteiskunnasta tahansa — alkukantaisesta, orja-yhteiskunnasta, feodaalisesta, kapitalistisesta tai sosialistisesta yhteiskunnasta? Jokaisen yhteiskunnan perustana on aineellinen tuotanto, toisin sanoen aineellisten hyödykkeiden — ravinnon, vaatteiden, asumusten ja niiden työvälineiden valmistus, joiden avulla harjoitetaan tuotantoa. Yhteiskunta ei voi tulla toimeen ilman aineellista tuotantoa kahtakaan viikkoa.

Tuotantoprosessissa ihmiset joutuvat keskenään määrätynlaisiin suhteisiin, joita sen vuoksi sanotaankin tuotantosuhteiksi.

Jo alkukantaisessa yhteiskunnassa ihmiset yhdistyivät määrättyllä tavalla yhteen voidakseen yhteisvoimin metsästää, kalastaa tai rakentaa asumuksia. Heillä olivat voimassa

vissinlaiset yksinkertaisen yhteistoiminnan eli kooperaation muodot, ja sittemmin ilmeni eräänlaista työnjakoakin miesten ja naisten välillä. Kaikki mitä saatiin yhteisvoimin saalistetuksi, myös jaettiin yhteisesti suvun jäsenten kesken. Siksi siellä suku tai heimo omisti yhteisesti metsästyspaikat, kalavedet, laidunmaat, karjan, pellot ja asu-mukset. Alkukantaisen yhteiskunnan tuotantosuhteet pohjautuivat siis määrätynlaiseen yhteisomistuksen muotoon.

Tuotannonvälineiden omistus on kaikkien muidenkin tuotantosuhteiden eli taloudellisten suhteiden perustana jokaisessa yhteiskuntamuodossa. *Yhteiskunnan taloudellisen perustan muodostaakin se moninainen suhteiden kokonaisuus, mikä ihmisten kesken syntyy yhteiskunnallisen tuotannon, tuotteiden vaihdon ja jakelun prosessissa.*

Mikä määrää tuotantosuhteiden lajin tai luonteen eli yhteiskunnan talousjärjestelmän? Tämän luonteen määrää yhteiskunnan tuotantovoimien kehitystaso. *Yhteiskunnan tuotantovoimia ovat tuotannonvälineet, joilla aineellisten hyödykkeiden tuotantoa harjoitetaan, edelleen ihmiset, jotka näitä tuotannonvälineitä käyttävät ja harjoittavat tuotantoa omaamansa tuotannollisen kokemuksen sekä työtottumustensa ja tietojensa varassa.*

Alkukantaisen yhteiskunnan tuotannon kollektiivinen eli yhteisömuoto johtui siitä, että tämän yhteiskunnan tuotantovoimat olivat sangen alhaisella kehitystasolla. Alkuihmisen työ ei tuottanut hänelle mitään yli sen, mikä hänelle oli aivan välttämälöntä elääkseen, pysyäkseen hengissä. Sen vuoksi ei alkuyhteiskunnassa jokin sen osa voinutkaan anastaa omakseen toisen osan työtä. Tässä yhteiskunnassa ei ollut riistoa, herruutta eikä alistumista.

Alkuyhteiskunnan taloudellisella perustalla syntyivät tätä perustaa vastaavat yhteiskunnallisen tajunnan eli tie-loisuuden muodot, toisin sanoen laulat ja laulut, mytologia, uskonto, käsittämättömien ja pelottavien luonnonvoimien palvominen, esi-isien henkien palvominen, sekä sen mukaiset yhteiskunnan hallintomuodotkin sukukunnittain —

suvun jäsenten kokoukset, suvun vanhinten neuvonpito, esimiesten ja velhojen neuvostot. Kun silloin ei ollut olemassa luokkia, niin ei voinut olla valtiotakaan.

Erotukseksi alkukantaisen yhteiskunnan perustasta sitä seuranneiden yhteiskuntamuotojen — orjayhteiskunnan, feodaalisen ja porvarillisen yhteiskunnan taloudelliset perustat muodostuivat luonteeltaan antagonistisiksi. Näiden yhteiskuntamuotojen taloudellisena perustana oli ja on tuotannonvälineiden yksityisomistus. *Tuotannonvälineitä ovat: maa, metsät, vedet, maanuumenet, raaka-aineet, työvälineet, tuotantorakennukset, liikenne- ja yhteysvälineet.* Antagonistisissa eli sovittamattomiin etuvastakohtaisuuksiin pohjautuvissa yhteiskunnissa toiset hallitsevat ja toiset ovat alistettuja, niissä on siis käynnissä etutaistelu vastakkaisten luokkien välillä.

Kapitalismin taloudelliselle perustalle esimerkiksi on luonteenomaista kaikkien tärkeimpien tuotannonvälineiden kapitalistinen omistus samalla kun aineellisten hyödykkeiden päätuottaja — palkkatyöläinen — on kokonaan niitä vailla. Sen tähden kapitalismin tuotantosuhteet keskittyvätkin vastakohtaisuudeksi kahden toisilleen leppymättömän vihamielisen luokan — työväenluokan ja kapitalistien välillä. Tämä vastakohtaisuus synnyttää taistelua työläisten ja kapitalistien välillä.

Jokaisella yhteiskuntamuodolla on oma sille ominainen perustansa ja sitä vastaava päällysrakennuksensa.

MITÄ PÄÄLLYSRAKENNUKSELLE TARKOITETAAN JA MILLÄ SE EROAA PERUSTASTA

Marxilaisuus nimittää yhteiskunnan päällysrakennukseksi kaikkea sitä, mitä yhteiskunnan talousperustan pohjalta kasvaa esiin. Sitä ovat yhteiskunnalliset aatteet, ihmisten katsomukset ja näitä aatteita ja katsomuksia vastaavat poliittiset, juridiset ja muut laitokset sekä hallintomuodot.

Päällysrakennuksen muutokset johtuvat tuotantosuhteissa tapahtuvista muutoksista.

Tuotannolliset eli taloudelliset suhteet punoutuvat reaalisessa elämässä kiinteästi poliittisiin, oikeudellisiin, elämäntapa-, perhe-, uskonto-, moraali- ja kansallisuussuhteisiin.

Otetaan vaikkapa eri kansakuntien väliset suhteet. Niiden kesken on sekä taloudellisia, poliittisia että kulttuuriyhteyksiä. Porvarillisessa yhteiskunnassa kansakunnat muodostuvat vastakkaisista luokista. Jokaisella luokalla on oma ideologiansa. Sitä varten tarvittiin syvää tieteellistä analyysia, jotta yhteiskunnallisten suhteiden moninaisesta ja mutkallisesta vyyhdestä voitiin erottaa *taloudelliset eli tuotannolliset suhteet ja osoittaa, että ne ovat ensisijaisia, perustavia aineellisia suhteita.*

Ennen Marxia eivät sosiologit eli yhteiskuntatieteilijät osanneet tehdä sitä, vaan kävivät tutkimaan suoraan poliittisia ja juridisia muotoja. He totesivat vain, että nämä muodot syntyvät erilaisten yhteiskunnallisten aatteiden vaikutuksesta, eivätkä päässeet sen pitemmälle. Tästä seuraa ikään kuin ihmiset loisivat tietoisesti yhteiskunnallisia suhteita ja ne määräytyisivät heidän aatteidensa mukaan.

Ennen Marxia olleet yhteiskuntatieteilijät selittivät valtion syntymisen siten, että ihmiset päättivät hakeutua pois alkukantaisesta tilastaan, tekivät keskenään sopimuksen valtion muodostamisesta ja lupautuivat alistumaan sen alaisiksi sillä ehdolla, että se (valtio) tulee suojaamaan heidän turvallisuuttaan ja pitämään yllä järjestystä. Mutta todellisuudessa tapahtui kokonaan toisin kuin kuvastuu noista naiiveista, idealistisista katsomuksista.

Ennen Marxia olleet sosiologit ja historioitsijat, kun he koettivat selittää historian kulkua muka ideologisista yhteiskuntasuhteista riippuvaisena tapaussarjana (toisin sanoen sellaisista suhteista, jotka ensin, ennen ilmaantumistaan muovautuvat ihmisten tajunnassa), eivät kyenneet löytämään yhteiskunnan kehityksessä, eri maiden ja kansojen

historiassa mitään objektiivista lakimääräisyyttä. Heidän tieteensä oli parhaimmessa tapauksessa vain erilaisten historian ilmiöiden kuvailemista, muokkaamattoman aineiston kokoilemista, ja tuo aineistokin selitettiin väärin.

Yhteiskunnan aineellisten suhteiden erittelyn tietä Marx ja Engels pääsivät selville ilmiöiden *lakimääräisyydestä*, tekivät yleistyksiä eri maissa vallitsevista järjestelmistä, loivat tieteellisen käsitteen taloudellisesta yhteiskuntamuodosta. Marx ja Engels esittivät koko yhteiskunnan kehityksen lakimääräisenä historian prosessina, jossa tuotantovoimien kasvun seurauksena tapahtuu siirtyminen yhdestä yhteiskuntamuodosta toiseen, korkeampaan muotoon (esimerkiksi feodalismista kapitalismiin, kapitalismista sosialismiin).

Ennen Marxia ja Engelsiä ihmiset eivät kyenneet edes tajuamaan yhteiskunnan kehityksen tärkeintä lakimääräisyyttä. Erottamalla koko yhteiskunnallisten suhteiden kokonaisuudesta taloudelliset eli tuotantosuhteet ensisijaisiksi, aineellisiksi perussuhteiksi, Marx ja Engels saivat selville yhteiskuntien kehityksen objektiivisen lakimääräisyyden.

Materialistisen historiankäsityksen mukaan *tuotantotapa on se tärkein voima ja tekijä, mikä määrää koko yhteiskuntajärjestelmän rakenteen. Sen mukaisesti rakentuu koko yhteiskunnan sosiaalinen, poliittinen ja henkinen elämä.*

Marx ja Engels tarkastelevat tuotantosuhteiden kokonaisuutta eli kyseessä olevan yhteiskunnan talousjärjestelmää koko yhteiskunnan perustana sen vuoksi, että talousjärjestelmä on se pohja, miltä kaikki muut ihmisten yhteiskunnalliset suhteet ja heidän tajuntansa muodot kehittyvät.

Kaikkien yhteiskunnallisten suhteiden ja yhteiskunnallisen tajunnan eri muotojen perustana ovat *ihmisten väliset tuotantosuhteet ovat aineellisia suhteita*. Minkä takia? Sen takia, että *ne muodostuvat välittömästi aineellisen tuotannon prosessissa ja ovat olemassa ihmisten tahdosta ja tajunnasta riippumatta.*

Päällysrakennukseen kuuluvat yhteiskunnalliset suhteet ovat toista laatua. Yhteiskunnallisen tajunnan muodoilla, yhteiskunnallisilla aatteilla (ideologinen päällysrakennus) ja niitä vastaavilla laitoksilla on kaikille yhteistä se, että ne kasvavat esiin yhteiskunnan talousjärjestelmän pohjalta, ovat tämän järjestelmän sanelemia, sen tuottamia ja palvelevat ihmisiä tämän kyseellisen järjestelmän oloissa.

Poliittisen päällysrakennuksen eri osat (valtio, oikeus) ja ideologian erilaiset muodot (filosofia, moraalit, uskonto, taide) eivät ole samalla tavalla sidotut perustaan ja toisiinsa. Mutta kaikki ne tavalla tai toisella kuvastavat yhteiskunnan talousjärjestelmää.

Päällysrakennuksen eräät osat ovat välittömämmin ja suoranaisemmin sidotut yhteiskunnan talousjärjestelmään. Sellaisia ovat valtio, oikeus ja poliittiset puolueet.

Ideologisen päällysrakennuksen muut osat (filosofia ja uskonto) ovat kauempana perustasta ja ovat tavallisesti yhteydessä siihen luokkataistelun välityksellä.

Päällysrakennus palvelee ihmisten tarpeita, tämän kyseellisen talousjärjestelmän synnyttämien yhteiskunnallisten ryhmien ja luokkien tarpeita. Mutta millä tavalla se tapahtuu?

Tarkastellaan esimerkiksi valtiota ja oikeutta. Ne ovat yhteiskunnan hallitsevien luokkien luomia ja ne palvelevat näiden luokkien etujen suojelemista. Luokat ja siis niiden välikappaleetkin — valtio ja oikeus — ovat yhteiskunnan taloudellisen kehityksen tuotteita. Jos porvaristo on yhteiskunnassa taloudellisesti hallitsevana, niin se luo elujensa turvaksi ja niitä suojelemaan oman, porvarillisen valtionsa. Ja siten se pääsee myös poliittisen elämän alalla hallitsevaksi luokaksi. Työväenluokka, yleensä työtätekevät eli riistetetyt joukot ja niiden järjestöt ovat porvarillisessa yhteiskunnassa poliittisesti sorretussa asemassa.

Yhteiskunnan eri luokkien ja niiden puolueiden suhteet valliovaltaan ovat *poliittisia suhteita*. Luokkien välisiä

suhteita heijastava poliittinen järjestelmä on niin ikään yhteiskunnan talousjärjestelmän tuote. Jos yhteiskunnassa vallitsee kapitalismin talousjärjestelmä, niin sen päällä kohoavana poliittisena päällysrakennuksena on porvarillinen poliittinen järjestelmä.

Otetaan edelleen vaikkapa oikeusjärjestys — yhteiskunnan juridinen päällysrakennus. Kussakin yhteiskunnassa vallitseva oikeus vakiinnuttaa ennen kaikkea omistussuhteet, jotka ovat jokaisen talousjärjestelmän perustana ja joille pohjautuu minkälainen valtion perustuslaki hyvänsä. Valtio-oikeus ja omistusoikeus varmistavat kyseessä olevien luokkien taloudellisen ja poliittisen herruuden säätämällä määrätynlaiset lait ja oikeuskäsitteet, jotka ovat pakollisia koko yhteiskunnalle. *Oikeus on hallitsevien luokkien tahto, jolle on annettu lain muoto ja jota väkisin valtion voimalla tyrkytetään koko yhteiskunnalle.*

Viedäkseen läpi tahtonsa ja varmistaakseen omat etunsa yhteiskunnassa hallitsevina olevat luokat eivät säädä valtiavallan avulla ainoastaan lakeja, vaan luovat myös erilaisia laitoksia (oikeuslaitokset, rankaisuelimet, ideologiset laitokset), jotka ajavat näiden luokkien etuja ja pitävät yllä niiden luomaa järjestystä. Kapitalistinen valtio saattaa voimaan yksityisomistuksen ja porvariston etujen mukaisen järjestelmän sekä järjestyksen.

Marx nimitti ihmisten välisiä oikeussuhteita *tahto-*suhteiksi. Nekin ovat talousjärjestelmästä johtuvia suhteita. Ihmisten ja luokkien tahdon määrää se taloudellinen asema, mikä niillä on yhteiskunnassa. Ja ihmisten taloudellisen aseman määrää yhteiskunnan talousjärjestelmä. Porvariston asema synnyttää porvaristossa halua voimistaa työläisten riistoa, lisätä voittojaan, kartuttaa pääomia, pitää valta ja valtiokoneisto omissa käsissään. Proletariaatin asema taas pakottaa proletariaattia taistelemaan vapautuakseen riistosta, kukistaakseen kapitalismin ja saattaakseen voimaan proletariaatin diktatuurin.

Poliittisia ja oikeuslaitoksia sekä erilaisia kulttuurilaitoksia luodessaan yhteiskunnan eri luokat, ryhmät ja puolueet pitävät silmällä määrättyjä luokkaetuja, päämääriä ja aatteita (poliittisia, oikeudellisia ja siveellisiä aatteita), jotka niin ikään määrää yhteiskunnan talousjärjestelmä. Senpä tähden ihmisten suhteet poliittisissa, juridisissa, uskonnollisissa ja kulttuurilaitoksissa sekä järjestöissä ovat luonteeltaan ideologisia suhteita.

Otetaan esimerkiksi poliittiset puolueet.

Puolue on luokan osa. Se ajaa luokan etuja. Siihen kuuluu ihmisiä, jotka pitävät ohjeinaan määrätyn talousjärjestelmän pohjalta syntyneitä määrätynlaisia yhteiskunnallisia aatteita ja tarkoitusperiä. Niinpä esimerkiksi Neuvostoliiton Kommunistinen puolue on samoinajattelevien kommunistien vapaaehtoinen taisteluliitto, joka muodostuu työväenluokan, työtätekevän talonpoikaiston ja työtätekevän sivistyneistön edustajista. Se on perustettu marxilais-leniniläisen ideologian pohjalle ja sitä sitoo yhteen yhtenäinen ohjelma, yhtenäinen teoria ja taktiikka, leniniläinen tahdon ja toiminnan yhtenäisyys. Mutta ellei työväenluokkaa olisi ollut olemassa, ei Kommunistinen puolue olisi voinut syntyä, olla olemassa eikä taistella. Ja työväenluokan on synnyttänyt kapitalismin talousjärjestelmä.

Historiallinen materialismi jakaa yhteiskunnalliset suhteet kahteen lajiin — *aineellisiin* ja *ideologisiin* suhteisiin. Jälkimmäiset ovat vain edellisten päälle muodostunut päällysrakennus. Ensimmäisiä ja määrääviä ovat aineelliset suhteet, kun taas ideologiset suhteet vain *heijastavat* aineellisia suhteita, toisin sanoen johtuvat niistä ja ovat laadultaan *päällysrakennukseen kuuluvia*.

Idealistit yrittävät kumota nämä marxilaisuuden väittämät. Amerikkalainen yhteiskuntatieteen professori R. Endghel väittää, että siveys eli moraali on se ratkaiseva voima, josta kaikki yhteiskunnassa tapahtuvat sosiaaliset muutokset johtuvat. Mutta eihän voida todistaa, että kaikki sosiaaliset muutokset olisivat moraalista johtuvia. Ja toi-

saalta on osattava selittää, miten itse moraalii on syntynyt ja miten se muuttuu. Hän kieltää materialistisen historiankäsityksen ja yrittää selittää moraalissa tapahtuvat muutokset johtuviksi erilaisten tekijäin vaikutuksesta, kuten moraalista painostuksesta, jota muut yhteiskunnat harjoittavat kyseessäolevaan yhteiskuntaan nähden, teknologian kehityksestä sekä itsensä moraalisten arvojen keskinäisestä vuorovaikutuksesta. Ja näiden tekijäin muuttumista hän selittää taaskin vetoamalla moraaliiin vaikutukseen. Näin syntyy noidankehä. Tässä moraalii selitetään johtuvaksi toisten yhteiskuntien kyseellistä yhteiskuntaa vastaan harjoittamasta moraalista painostuksesta.

Entä mitä on moraalii? Kuinka se on syntynyt? Minkä takia eri aikakausina ja eri luokilla on erilainen moraalii ja sen tarkoitusperät ovat jopa suorastaan vastakkaiset? Minkä takia porvarillinen moraalii pitää oikeutettuna ja puolustaa kapitalistista yksityisomistusta sekä kapitalistien harjoittamaa työläisten riistoa, porvarillista kilpataistelua ja voiton tavoittelua, miksi se viljelee porvarillista individualismia, nationalismia ja kolonialismia, käy anastussotia ja taistelee kommunismia vastaan?

Ja minkä vuoksi proletaarinen, kommunistinen moraalii sitävastoin kieltää tuotannonvälineiden kapitalistisen yksityisomistuksen ja toisen ihmisen riiston harjoittamisen? Minkä takia se levittää proletaarista internationalismia, vapautia ja tasa-arvoisuutta, rauhaa ja ystävyyttä kansojen välillä, kollektiivisuutta ja humanismia? Kaikkien näiden ilmiöiden syytä on etsittävä talousjärjestelmästä. Mutta R. Endghelin muodostama erilaisten tekijäin vuorovaikutus«teoria» kiertää nämä sosiologian syvimmat peruskysymykset.

Muuan toinen amerikkalainen professori A. Ross vaatii, ettei oikeutta saa pitää yhteiskunnallisten muutosten tuloksena ja niiden seuraamuksena, vaan muutosten aiheuttajana. A. Rossin teorian mukaan oikeus on yhteiskuntaa hallitseva voima, kaikkien sosiaalisten

muutosten «päätekijä», ja lainlaatijat, tuomarit ja hallintovirkailijat näiden muutosten tietoisia tai tiedottomia sääätäjiä siksi kun heillä on valta laatia ja tulkita lakeja ilman enemmistön sanktiota (vahvistusta).

Mutta ennen kun voidaan ryhtyä järjelemään oikeuden ja vallan luovasta osuudesta ja merkityksestä, on tehtävä selväksi, miten ja mistä itse valta ja oikeus ovat syntyneet.

Yhteiskunnassa ei ole aina ollut valtiovaltaa ja poliittista oikeutta eikä niitä tule aina olemaan. Kuka esimerkiksi antaa lainlaatijoille vallan ja oikeuden laatia ja tulkita lakeja «ilman enemmistön vahvistusta»? Tietysti hallitsevat riistäjäluokat orjayhteiskunnassa, feodaalisessa ja porvarillisessa yhteiskunnassa. Ne voivat antaa kuitenkin tämän oikeuden ja vallan vain sen taloudellisen aseman ja voiman nojalla, mikä niillä on yhteiskunnassa. Itse nämä luokat ovat määrätynlaisten tuotantotapojen synnyttämiä. Yhteiskunnan kehityksen todellisena ja määräävänä voimana on siis yhteiskunnan talousjärjestelmä, ja oikeuskäsite on tämän järjestelmän *tuote*. Tämä ei suinkaan sulje pois sitä, että oikeusjärjestyksellä on luova ja aktiivisesti vaikuttava osuus yhteiskunnallisissa muutoksissa ja uudistuksissa, toisin sanoen sitä, että *oikeusjärjestys vuorostaan vaikuttaa takaisin siihen perustaan*, joka sen on synnyttänyt.

Porvarilliset yhteiskuntatieteilijät, jotka kieltävät talousjärjestelmältä (perustalta) määräävän merkityksen päällysrakennukseen nähden, yrittävät esittää sellaisen päätelmän, että kaikki päällysrakennuksessa tapahtuvat muutokset johtuvat välittömästi tuotantotekniikassa tapahtuvista muutoksista. He yrittävät tehdä tekniikan kasvusta, atomivoiman keksimisestä ja käytöstä sen johtopäätöksen, että on välttämättä pystytettävä teknillisen sivistyneistön ylivalta, muodostettava yleismaailmallinen hallitus ja koko maailman imperiumi (tietenkin amerikkalaisten ja englantilaisten imperialistien «johdolla»).

Hyvin tiettyähän kuitenkin on, että USA:n ja muiden kapitalististen maiden imperialistinen porvaristo yrittää käyttää atomienergian keksimistä hyväkseen ennenkaikkea sotilaallisiin tarkoituksiin, agression lietsomiseen sosialismin mailta ja kansallisia vapausliikkeitä vastaan, uhkauksiin ja pelotteluun sekä kansojen orjuuttamiseen.

Sosialistinen yhteiskunta pyrkii päinvastoin käyttämään atomivoimaa rauhallisiin tarkoituksiin, tahtoo asettaa sen palvelemaan työtätekevien aineellisen hyvinvoinnin ja kulttuuritason jatkuvaa kohoamista.

Tekniikan kehitys ja sen vaikutuksesta tapahtuva työn tuottavuuden kohoaminen johtavat kapitalismin ristiriitojen kärjistymiseen, kapitalistien liikevoittojen kohoamiseen, kroonillisen työttömyyden lisääntymiseen ja työväenluokan aseman kurjistumiseen.

Sitävastoin sosialismin oloissa tekniikan kehitys ja sen seurauksena tapahtuva työn tuottavuuden kohoaminen johtavat yhteiskunnan kaikkien jäsenten aineellisen hyvinvoinnin ja kulttuuritason kohoamiseen, työprosessien helpottumiseen ja työpäivän lyhenemiseen.

Osoittautuu siis, että samat keksinnöt ja tuotantotekniikassa tapahtuvat muutokset johtavat erilaisiin tuloksiin taloudellisen, poliittisen, ideologisen ja kulttuurielämän aloilla, riippuen siitä, *minkälaisten tuotantosuhteiden välitessä ja minkälaisten luokkien hallitessa ne tapahtuvat.*

V. I. Lenin sanoi, että nykyajan uusien tekniikka voi muuttaa ja tervehdyttää miljoonien talonpoikien psykologian. Tällöin hän piti aina silmällä niitä *talousjärjestelmän ehtoja*, joissa tämä *tekniikan vaikutus ihmisten psykologiaan tapahtuu.* Tuotanto ja tekniikka kehittyvät ja vaikuttavat ihmisten psykologiaan, heidän tajuntaansa aina määrättyjen tuotantosuhteiden pohjalla. Yhteiskunnan koko taloussuhteiden kokonaisuus määrää aina sen, millä tavalla tuotantotekniikka ja tuotannollinen toiminta vaikuttavat ihmisten tajuntaan ja yhteiskunnan päällysrakennukseen.

Porvarilliset filosofit, yhteiskuntatieteilijät, historioitsijat ja taloustieteilijät yrittävät turhaan väittää taloudellisten suhteiden johtuvan ihmisten tajunnasta ja tahdosta, poliittisista ja oikeussuhteista, valtion muodoista lähi niin sanotusta ihmisen «luonnosta».

Saksalainen idealisti-filosofi Hegel yritti johtaa «siviili-yhteiskunnan», toisin sanoen yhteiskunnan talousjärjestelmän, valtion muodoista ja valtion ja oikeusjärjestyskäsitteen kehityksen niin sanotusta «kansallisuushengestä ja yleisestä maailman hengestä» eli viime kädessä jumalallisesta absoluuttisesta aatteesta, ideasta. Hän koetti johdonmukaisimmin soveltaa objektiivisen idealismin katsantokantaa historian kulkuun, ja juuri sillä hän samalla osoitti tämän objektiivisen idealismin täydellisen vararikon. Hegel ei kyennyt selittämään, minkä voiman ja minkälaisen syiden vaikutuksesta itse «absoluuttinen idea», «kansallisuushenki ja maailman henki», siis myöskin valtion ja oikeusjärjestyksen muodot kehittyvät. Minkä takia luokattoman alkuyhteiskunnan tilalle tuli luokkayhteiskunta? Minkä takia orjayhteiskunnan tilalle tuli aikanaan feodaalinen yhteiskunta ja feodaalisen tilalle porvarillinen yhteiskunta? Näihin kysymyksiin ei idealistinen filosofia anna eikä voikaan antaa vastausta.

Toiset porvarilliset yhteiskuntatieteilijät selittävät orjayhteiskunnan ja feodaalisen järjestelmän syntymisen väkivalta- ja valloitus-teorian pohjalta. Yksi kansa muka alistui ja orjuutti toisen kansan alaisekseen valloittamalla tälle kansalle kuuluvan maan, rosvoisi sitä ja käytti sotilaallista väkivaltaa ja pääsi siten hallitsevaksi luokaksi, pystytti orjuuden taikka feodaalisen järjestelmän. Sellaisia valloituksia ja orjuutuksen pystyttämistä sotavoimalla on todella tapahtunut.

Tällöin kuitenkin herää kysymys: minkä takia alkukantaisen yhteisjärjestelmän kaudella eivät tällaiset tapaukset olleet mahdollisia? Minkä takia vangit silloin joko yksinkertaisesti surmattiin tai otettiin sukukuntaan, mutta

heistä ei tehty orjia eikä verovelvollisia? Yksinkertaisesti siksi, ettei ihmisten työ tuottanut lisätuotetta ja siksi ei ollut mitään mahdollisuutta sen anastamiseen. Tästä seuraa, että väkivallan ja valtausten perimmäisiä syitä ja niiden seurauksia on etsittävä yhteiskunnan talousjärjestelmästä.

Tehdessään yleistyksen yhteiskunnan historiankulusta Marx ja Engels todistivat vakuuttavasti, että yhteiskunnan taloudellinen kehitys määrää yhteiskunnan koko henkisen ja poliittisen kehityksen. Talousjärjestelmän (toisin sanoen yhteiskunnan perustan) muuttuessa muuttuu ihmisten yhteiskunnallinen tajuntakin, muuttuvat heidän yhteiskunnalliset aatteensa, teoriansa, katsomuksensa, heidän yhteiskunnalliset laitoksensa ja koko valtiojärjestelmä, *toisin sanoen koko yhteiskunnan päällysrakennus*.

Yhteiskunnan eri luokkien taloudellinen asema synnyttää näissä erilaisia katsomuksia yhteiskuntaelämään nähden. Erilaisten omistusmuotojen pohjalta kohoaa yhteiskunnan olemassaolon sosiaalisten ehtojen yläpuolelle kokonainen päällysrakennus erilaisia ja hyvin omalaatuisia tunteita, illuusioita, esikuvia sekä ihmisten mielipiteitä ja katsomuksia elämään nähden.

Tilanherran taloudellinen asema, hänen omaisuutensa ja omistusoikeutensa synnyttää hänessä senmukaisia aristokraattisia käsityksiäkin elämästä, uskollisuudesta, kunniasta, velvollisuuden tunnosta ja «alempisäätyisten» eli talonpoikien velvollisuuksista «ylempisäätyisiä» eli aatelisiä kohtaan.

Maaorjatalonpojan taloudellinen asema sitävastoin synnyttää hänessä toisenlaisia katsomuksia. Nämä katsomukset muuttuvat talousjärjestelmän muuttuessa. Kun feodalismिन nousun kaudella feodaaleista riippuvainen talonpoika muodossa tai toisessa alistui feodaaliherran harjoittamaan riistoon ja sortoon, niin feodaalitalouden kriisin kaudella hänessä alkoi kehittyä «kapinamielisiä», vallankumouksellisia aatteita ja mielialoja. Feodaaleja vastaan puhjennneiden

talonpoikaikapinoiden ja talonpoikaissotien aikana talonpojat esiintyivät asettamalla avoimesti luokkavaatimuksiaan. Talonpojat alkoivat herätä oman arvonsa tuntoon. He pilkkasivat vanhojen sukujuurtensa jalosukuisuudella pöyhkeileviä aatelisia ja asettivat näille ilkeämielisen kysymyksen: «Missäs aatelisto silloin oli, kun Aatami kynti maata ja Eeva kehräsi?».

Yhteiskunnan talousjärjestelmä synnyttää ihmisissä myös vääriä käsityksiä. Niinpä esimerkiksi tuotannolliset suhteet porvarillisessa yhteiskunnassa esiintyvät aivan kuin esineiden ja tavarain välisinä suhteina ja ne käsitetäänkin esineiden välisinä suhteina eikä ihmisten keskinäisinä suhteina. Tältä pohjalta syntyivät sellaiset porvarilliset harhakuulut, ettei työmies muka myykään kapitalistille työvoimaansa, vaan työtään, että kapitalisti muka maksaa tästä työstä sen täyden arvon, ettei kapitalistin saama liikevoitto synnykään työläisten luoman lisätyön ja lisätuotteen anastamisesta itselleen, vaan pääoman salaperäisestä kyvystä «kartuttaa itseään».

Porvarillisessa yhteiskunnassa myydään ja ostetaan kaikkea rahasta, kahden «tasavertaisen» osapuolen — myyjän ja ostajan välisestä «vapaa» sopimuksesta. Tässä muodossa työmies myykin työvoimaansa tavarana kapitalistille, joka tätä tavaraa ostaa. Näin syntyy sellainen harhakuva ikään kuin työmiehen ja kapitalistin väliset suhteet olisivat vapaita ja «tasa-arvoisia» kauppasuhteita tavallisten tavarain myyjien ja ostajien välillä, vaikka tässä on selvästi kysymys verhotussa muodossa tapahtuvasta työläisten riistämisestä, jota kapitalistit harjoittavat.

Yhteiskunnan perustassa tapahtuvat muutokset merkitsevät ihmisten yhteiskunnallisen olemisen muuttumista. Nämä perustassa tapahtuvat muutokset aiheuttavat luonnollisesti muutoksia myös ihmisten yhteiskunnallisessa tajunnassa. Ihmisten elämänoloissa, heidän yhteiskunnallisissa suhteissaan, heidän yhteiskunnallisessa olemisessaan tapahtuvien muutosten mukana muuttuvat heidän käsityksensä-

kin, katsomuksensa, koko heidän tajuntansa. Aatteiden kehityshistoria todistaa meille, että aineellisen tuotannon muuttuessa muuttuu samalla myös henkinenkin tuotanto.

Kun orjayhteiskunnan taloudellinen järjestelmä alkoi rappeutua, kun se joutui kriisiin, niin sen aikakauden etummaisimmat ihmiset alkoivat tajuta silloisen järjestelmän vääryyden, arvostella sen aikaansaamia paheita, pilkata niin maallisia valtiaita, paheisiin vajonneita rikkaita kuin myöskin taivaan valtiaita (jumalia). Se ilmeni erikoisen selvästi muinaiskreikkalaisten poliittisissa näytelmissä, sellaisissa kuin ateenalaisen runoilijan Aristofanesin teoksissa (hän eli vuosina 446—385 ennen ajanlaskumme alkua) sekä Lukiliuksen (vv. 120—180) ja Juvenalisin (vv. 60—140) satiirisissa teoksissa.

Samoin tapahtui feodaalisessa yhteiskunnassa. Kun feodaalijärjestelmä Euroopassa alkoi luhistua, niin ajan edistyneimmät ihmiset arvostelivat rohkeasti säätyeriarvoisuutta, maaorjatalonpoikien sortamista, feodaalivaltiota ja oikeusjärjestystä, hallitsevaa kirkkoa ja uskontoa.

Feodaalisen ideologian tilalle tuli vallitsevaksi porvarillinen ideologia. Porvarillinen järjestelmä synnytti työtätekevissä joukoissa syvää suuttumusta jo silloin, kun tämä järjestelmä eli kehityksensä nousukautta. Tämä tyytymättömyys ja suuttumus ilmeni myös erilaisten utopistisen sosialismin järjestelmien muodossa. Suuret utopisti-sosialistit Saint-Simon (1760—1825), Charles Fourier (1772—1837) sekä Robert Owen (1771—1858) arvostelivat syvästi ja terävästi tämän sorto- ja riistojärjestelmän huutavia ristiriitoja. Mutta ruoskiessaan ja kirotessaan porvarillista järjestelmää utopisti-sosialistit eivät kyenneet osoittamaan oikeata ulospääsyä. He eivät sitä voineetkaan osoittaa, sillä kapitalismi oli silloin vielä kypsymätön. Ei ollut kypsä ja kehittynyt vielä proletariaattikaan — luokka, jonka kutsuksena asemansa kannalta on kaataa porvarillinen yhteiskunta ja rakentaa sen tilalle uusi, luokaton kommunistinen yhteiskunta.

Marx ja Engels perustelivat tieteellisesti työväenluokan historiallisen tehtävän. He saivat selville ne lait, joiden vaikutuksesta kapitalismi syntyy, kehittyy ja kulkee perikatoon, sekä toisaalta uuden, sosialistisen yhteiskunnan syntymisen ja voiton lait.

Marx ja Engels todistivat tieteellisesti, että silloin kun kyseellisten tuotantosuhteiden sisällä kasvaneet tuotantovoimat joutuvat ristiriitaan koko näiden suhteiden järjestelmän kanssa, niin silloin koittaa yhteiskunnallisen vallankumouksen kausi, yhteiskunnan talousperusta muuttuu ja sen tilalle tulee uusi perusta ja sen mukana tapahtuu sitten hitaammin tai nopeammin perinpohjainen muutos ja kumous koko yhteiskunnan päällysrakennuksessa.

Orjayhteiskunnan talousjärjestelmän muuttuminen feodaaliseksi järjestelmäksi johti myös feodaalisen yhteiskunnan ideologian, feodaalisen valtion ja oikeusjärjestyksen syntymiseen. Feodalismien tilalle tulleen kapitalismin talousperustalta kasvoi esiin uusi, porvarillinen poliittinen, juridinen ja ideologinen päällysrakennus: porvarillista järjestelmää suojeleva valtio ja oikeusjärjestys, moraalinen ja kirjallisuus, taide ja filosofia, sanomalehdistö ja radio, elokuvat ja koululaitos.

Orjayhteiskunnan, feodaalisen ja porvarillisen yhteiskunnan antagonistiselta eli sovittamattoman vastakohtaiselta perustalta ei voinut syntyä sellaista «luokkien ulkopuolista» eli «luokkien yläpuolella» olevaa päällysrakennusta, joka olisi ajanut yhteiskunnan kaikkien luokkien etuja. Se on mahdotonta sen tähden, että näiden yhteiskuntamuotojen talousjärjestelmä synnyttää vastakkaisia luokkia, joilla on sovittamattomat luokkaedut. Antiikkisen orjayhteiskunnan tahi keskiaikaisen feodalismien perustalta ei voinut kasvaa porvarillisen yhteiskunnan päällysrakennusta.

Toisin sanoen, *minkälainen on yhteiskunnan perusta, sellainen on sen päällysrakennuskin. Jos yhteiskunnan perusta on antagonistinen, ts. jos se sisältää sovittamatto-*

miä vastakohtaisuuksia, niin tämä antagonismi heijastuu myöskin päällysrakennuksessa.

Antagonististen yhteiskuntamuotojen talousperustoille ovat ominaisia eräät *yhteiset piirteet*: tuotannonvälineiden yksityisomistus, yhteiskunnan riistäjäluokat eli yhteiskunnan pieni vähemmistö riistää ja sortaa yhteiskunnan työtätekevää enemmistöä. Sentähden on näiden yhteiskuntamuotojen päällysrakennuksissakin eräänlaista yhtäläisyyttä.

Näiden yhteiskuntamuotojen riistäjäluokat luovat työtätekevien joukkojen alistamiseksi yleiset välineet — valtion, poliisilaitoksen, santarmiston, armeijan, vankilat, luokkaoikeuden, kirkon, uskonnon ja käyttävät niitä hyväkseen alati täydellistään. Jokainen riistäjäluokka käyttää ja soveltaa näitä yleisiä välineitä työtätekevien sortamiseen oman olemassaolonsa ja herruutensa erikoisten olojen ja edellytysten mukaisesti.

Niinpä porvaristo esimerkiksi kukistaessaan feodaalisen valtion ja oikeuslaitoksen, pystyttäessään porvarillisdemokraattisen järjestyksen ja laitokset, ei silti heittänyt kokonaan pois feodaalivaltion luomaa sortokoneistoa — armeijaa, poliisilaitosta, virkailijakuntaa, uskontoa ja kirkkoa, vaan käytti ja täydellisti niitä pitäen silmällä työtätekevien joukkojen orjuuttamista ja masentamista. Koska kaikkien näiden antagonististen yhteiskuntamuotojen yhteisenä piirteenä on se, että yhteiskunnan toinen osa riistää ja sortaa sen toista osaa, että vähemmistö riistää ja sortaa enemmistöä, niin ei ole ihmekään, että ihmisten yhteiskunnallinen tajunta näiden yhteiskuntamuotojen oloissa, niiden kaikista erilaisuuksista huolimatta, liikkuu myös määrättyjen yhteisten muotojen puitteissa, jotka häviävät pois vasta sitten kun luokkien välinen antagonismi hävitetään. Näin muodoin sekä antagonististen yhteiskuntamuotojen päällysrakennuksille ominaiset yhteiset että niiden erikoispiirteet ovat siis sellaisia, joilla on omat juurensa perustojensa yhteisissä ja erikoispiirteissä. Kaikki tämä vahvistaa

marxilaisuuden väittämän siitä, että perusta on määräävässä asemassa päällysrakennukseen nähden.

Kaikkien yhteiskunnallisten suhteiden, siinä luvussa päällysrakennukseen kuuluvien suhteidenkin kehityksen määrää loppukädessä aineellisen tuotannon kehitys. Aineellisessa tuotannossa tapahtuvat muutokset vaikuttavat valtion, oikeuslaitoksen ja ideologian kehitykseen, mutta eivät suoraan ja välittömästi, vaan niiden heijastuksena tuotantosuhteissa, ihmisten taloudellisen aseman eli heidän yhteiskunnallisen olemisensa muuttumisen kautta. Eikä taloukkaan aina määrää päällysrakennuksen kaikkien aineksien kehitystä suoraan ja välittömästi. Talouselämä luokkayhteiskunnassa vaikuttaa ideologian kehitykseen suurimmaksi osaksi politiikan välityksellä. Myöskään filosofian kehitystä ei taloudellinen kehitys määrää suoraan ja välittömästi, vaan luonnontieteen ja yhteiskuntatieteen kehityksen avulla, luokkataistelun välityksellä.

Otetaan esimerkiksi vaikkapa taiteen kehitys. Alkukantainen taide — alkuihmisten laulut, tanssit ja piirrookset — kuvasti jokseenkin välittömästi ihmisten tuotannollista elämää, heidän työprosessejaan ja suhteitaan. Samaa ei voida enää sanoa taiteesta luokkayhteiskunnassa: varsinkaan ammatillisena harjoitetusta taiteesta, jota luovat niiden luokkien edustajat, jotka eivät ota osaa tuottavaan, aineelliseen työhön, toisin sanoen huoletonta loiselämää viettävien hallitsevien luokkien edustajat.

Taiteessa heijastuvat sitä luovien luokkien aatteet ja ihanteet, makukannat, psykologia, niiden maailmankatsomus ja suhde maailmaan. Aatellisen elämäntapa on niin kaukana maaorjatalonpojan elämäntavasta kuin maa taivaasta. Porvarin, miljoonamiehen, pankkiirin, koroillaan eläjän tai tehtailijan elämänmuoto eroaa perinpohjin proletarin tai siirtomaorjan elämänmuodosta vaikka nämä luovatkin riistäjille kaikki heidän rikkautensa.

Toisistaan eroavat samoin riistäjien ja riistettyjen katsomuksetkin, heidän käsityksensä elämästä sekä yhteis-

kunta- ja valtiojärjestelmästä, ihmisten oikeuksista ja velvollisuuksista, hyvästä ja pahasta, oikeudenmukaisuudesta ja vääryydestä, kunniasta ja kunniaattomuudesta, kauneudesta ja rumuudesta. Toisin sanoen heidän poliittiset, oikeudelliset, taiteelliset, siveydelliset ja muut käsityksensä ovat vallan erilaiset, jopa vastakkaiset, niillä on luokkaluonne ja ne määräytyvät heidän taloudellisen asemansa mukaan.

Kaikki nämä ihmisten katsantokannat eivät synny heissä «puhtaan järjen» vaikutuksesta, ei tyhjystä eikä äkillisesti, ei mistään pyhänhengen mielijohteesta, vaan ne kehittyvät ja vakiintuvat tajuntaan elämänehtojen vaikutuksesta. Kasvatuksen ja valistuksen kautta ne siirtyvät karttuneiden lietojen ja perinteiden muodossa sukupolvelta toiselle.

Päällysrakennuksen jokainen aines (taide, moraali, uskonto jne.) kehittyi edelleen käyttäen hyväkseen ja muokaten kaikkea sitä aatteellista aineistoa, mikä tällä alalla on jo aikaisemmin karttunut. Näin syntyy *historiallinen jatkuvaisuus ja lakimääräinen yhteys päällysrakennuksen eri aineiden kehityksessä.*

Talouselämä ei synnytä päällysrakennusta «automaattisesti». Niin itse taloudelliset suhteet kuin niitä *vastaavat* päällysrakennuksetkin luodaan ihmisten toiminnalla, kansanjoukot ja luokkataistelu luovat ne määrättyjen aineellisten ehtojen ja edellytysten perustalla.

Sitä että päällysrakennuksen täytyy vastata yhteiskunnan perustaa, ei pidä luulla muuttumattomaksi. Tämä vastaavuus on varsin muuttuvaista. Se rikkoutuu alituisesti, mutta palautuu, kun kaikki ristiriidat on voitettu.

Taloustalouden kehitys johtaa yhtämittaa sellaisiin ristiriitoihin päällysrakennuksen eri aineiden välillä, että se ei vastaa perustaa. Palvellessaan perustaansa päällysrakennus ei mukaudu passiivisesti tähän perustaan, vaan vuorostaan vaikuttaa siihen aktiivisesti. Reaalisissa historianoloissa on kunkin maan taloustalouden uumenissa olemassa entisen perustan jätteitä ja sitä vastaavia vanhan päällysrakennuksen aineksia sekä toisaalta uusien

taloudellisten suhteiden ja uusien aatteiden ituja (ts. uuden päällysrakenteen aineksia).

Porvarillinen päällysrakennus suojelee ja puolustaa kapitalistista järjestelmää. Mutta kapitalismin talousperustan pohjalta kasvaneet proletariaatin vallankumoukselliset poliittiset järjestöt kieltävät porvarillisen järjestelmän, joka on työtätekevien riistämisen ja sorron järjestelmä, ne mobilisoivat ja järjestävät joukkoja kukistamaan kapitalismin ja pystyttämään sosialismin järjestelmän. Vallankumouksellisten luokkien luoma uusi päällysrakennus joutuu ristiriitaan vanhan, aikansa eläneen perustan kanssa ja nousee taistelemaan sitä vastaan.

PAÄLLYSRAKENNUKSEN AKTIIVINEN MERKITYS JA PAÄLLYSRAKENNUKSEN VAIKUTUS PERUSTAAN

Porvarilliset arvostelijat väittävät, että marxilaisuus selittää historian kulkua muka vain yksipuolisesti taloudelliselta pohjalta, että se selittää historian kulkua muka yksinomaan «taloudellisen tekijän» avulla, että muka jätetään huomioimatta muiden tekijäin — poliittisten, ideologisten, psykologisten, uskonnollisten ja kulttuuritekijäin merkitys ja vaikutus historian kulkuun. Nämä arvostelijat, jotka asettavat marxilaisuuden vastakohtaksi eklektisen¹ erilaisten tekijäin teorian, nimittävät uppiniskaisesti marxilaista historiankäsitystä «taloudelliseksi materialismiksi». Todellisuudessa tämä väite «taloudellisesta materialismista» merkitsee marxilaisen historiankäsityksen väärentämistä.

Engels torjui jyrkästi «taloudellisen materialismin» asettamisen marxilaisuuden tilalle. Josef Blochille lähettämässään kirjeessä hän kirjoitti: «Materialistisen historiankäsityksen mukaan määräävänä momenttina historian prosessissa on *loppukädessä* todella olevaisen elämän tuo-

¹ Eklektiikka on periaatteellonta erilaisten ja toisiinsa soveltumattomien katsomusten yhdistelyä.

tanto ja uusintaminen. Minä sen enempää kuin Marxkaan emme ole koskaan muuta väittäneetkään. Jos joku väärentää tätä väittämää siihen tapaan, että taloudellinen momentti on muka ainoa määräävä momentti, niin silloin tämä väite muuttuu väittämäksi, joka ei sano mitään, se muuttuu abstraktiseksi, järjettömäksi fraasiksi. Taloudellinen tila on perusta, mutta historiallisen taistelun kulkuun vaikuttavat erilaiset päällysrakennuksen momentit määräten useissa tapauksissa pääasiallisesti sen *muodon* ja niihin kuuluvat luokkataistelun poliittiset muodot sekä sen antamat tulokset — perustuslait, jotka voittanut luokka on saavuttamansa voiton jälkeen säätänyt jne., oikeudelliset muodot ja vieläpä kaikkien näiden todellisten taistelujen heijastuminen osanottajain aivostossa, kuten poliittiset, juridiset ja filosofiset teorit, uskonnolliset käsitykset ja niiden kehittyminen edelleen oppisuuntien järjestelmäksi. Tässä on aivan ilmeisenä näkyvissä kaikkien näiden momenttien välinen vuorovaikutus, jossa taloudellinen kehityskulku ehdottomasti välttämättömänä raivaa loppujen lopuksi itselleen tietä loputtoman suurilukuisen sattumain paljouden läpi»¹.

Korostaessaan perustan määräävää merkitystä päällysrakennuksen suhteen Engels ei lainkaan kiellä päällysrakennuksen aktiivista osuutta, sen vastavaikutusta yhteiskunnan perustaan. Yleisessä historian kehityskulussa on aina havaittavissa tämä vuorovaikutus perustan ja päällysrakennuksen välillä. Mutta tämän perustan ja päällysrakennuksen välinen vuorovaikutus ei ole kahden toisistaan riippumattoman sekä osuutensa ja merkityksensä kannalta yhtäläisen tekijän välistä vuorovaikutusta. Tämä vuorovaikutus tapahtuu päällysrakennuksen kehityksen määräävän talousjärjestelmän pohjalla.

Päällysrakennus ei ole passiivinen seuralainen, perustan kuvajainen tahikka jotain sentapaista kuin koriste rakennuksen ulkoseinässä. Riistäjäluokat ovat monien vuosi-

¹ K. Marx ja F. Engels. Teokset, XXVIII osa, s 244—245.

satojen kuluessa luoneet ja lujittaneet valtiokoneistoaan, poliittisia ja juridisia laitoksiaan, piläneet yllä uskontoa ja kirkkoja, kehittäneet ideologiaansa ja tyrkyttäneet sitä väkisin suurille joukoille. Nämä päällysrakennukset auttoivat riistäjiä lujittamaan herravaltaansa työtätekevien joukkojen yli, yhteiskunnan suuren enemmistön yli.

Ja päinvastoin. Kun sorretut luokat pyrkivät lyömään alas ja hävittämään pois nuo heitä sortavat riistäjäluokkien luomat laitokset ja luomaan omat järjestönsä sekä oman ideologiansa, niin ne tekivät näin sen vuoksi, että tekemättä sitä ne eivät kykenisi vapauttamaan itseään sorrosta ja orjuutuksesta. Jos marxilaiset olisivat sitä mieltä, ettei päällysrakennuksella ole mitään aktiivista merkitystä historiassa, niin minkä takia he sitten niin leppymättömästi taistelisivat taantumuksellista ideologiaa vastaan, porvarillisen valtion politiikkaa vastaan?

Valtiovalta on mitä tehokkain ase hallitsevan luokan käsissä luokkavihollistensa alistamiseksi ja sen yhteiskuntajärjestelmän varjelemiseksi, jolle tämän luokan herruus rakentuu. Vai voisiko nykyinen porvarillinen järjestelmä Amerikan Yhdysvalloissa, Englannissa, Italiassa, Ranskassa, Espanjassa jne. pysyä pystyssä, ellei sen vahtina olisi porvarillista valtiota, joka masentaa työtätekeviä? Eipä tietenkään! Jokainen valtio on hallitsevan luokan poliittinen ja taloudellinen mahtiase.

Porvarillinen valtio ei suinkaan pysytele passiivisena eikä neutraalina kapitalismin talouskehitykseen nähden. Monopolipääoman hallitsevat piirit käyttävät valtion politiikkaa apunaan hankkiakseen niin suuria voittoja kuin suinkin mahdollista. Sitä palvelee esimerkiksi USA:n imperialistien nykyinen kilpavarustelun politiikka. Kilpavarustelu lisää sotaverojen taakkaa, mikä sälytetään työtätekevien joukkojen kannettavaksi, se lisää ja jouduttaa kurjuuden kasvua, mutta samalla se paisuttaa kapitalististen monopoliyhtiöiden ja erikoisesti sotateollisuuden hyväksi toimivien yhtiöiden voittoja.

Samaa voidaan sanoa oikeusjärjestyksenkin aktiivisesta osuudesta ja sen vaikutuksesta taloudelliseen kehitykseen. Oikeuskäsitys ilmaisee taloudellisia suhteita ja varmistaa ne, sen täytyy vastata niitä. Mutta se voi vastata niitä joko paremmin tai huonommin ja jopa joutua ristiriitaankin taloudellisen kehityksen vaatimusten kanssa ja jarruttaa sitä. Näin tavallisesti käykin silloin kun oikeus alkaa vanhentua, kun se alkaa jäädä jälkeen perustansa kehityksestä. *Luokkayhteiskunnassa oikeus on lain muodon saanut hallitsevan luokan tahdonilmaisu.* Tämä luokka tyrkyttää väkisin oikeuskäsitystään valtion pakotusvoiman avulla ja panee kaikki noudattamaan lakeja niiden rikkomisesta seuraavan rangaistuksen uhalla.

Valtio säännöstelee taloudellista kehitystä säätämällä lakeja omistusoikeudesta, työsuhteista, omaisuuden perintöoikeudesta, luotoista, lainoista, teollisuuden ja kaupan harjoittamisesta, keksinnöistä jne. Perintöoikeuden avulla valtio on eri maissa milloin edesauttanut maaomaisuuksien keskittymistä suuromistajien käsiin (Saksassa, Englannissa), milloin taas pyrkinyt päinvastoin säilyttämään pienenomistuksen (parsellitalouden, niin kuin oli Ranskassa vuoden 1789 porvarillisen vallankumouksen jälkeen). Porvarillinen oikeus on edistänyt trustien, teollisuusyhtymien, pankkien ja valtiokapitalismin kasvua. Toisinaan se taas on rajoittanut tätä kasvua kohdatessaan vastarintaa jopa itsensä porvariston määrättyjen piirien sekä suurten kansanjoukkojen taholta.

Merkitseekö tämä sitä, että valtio ja oikeus voivat edistää talouden kehitystä mihin suuntaan tahansa tai kumota taloudellisten lakien vaikutuksen? Ei suinkaan. Yrittäkööt porvarilliset hallitukset kuinka tahansa «suunnitella» kapitalistisen talouden kehitystä ja poistaa ylituotannon kriisit, ei siitä kuitenkaan tule mitään.

Silti valtio ja oikeus voivat heikentää ja rajoittaa tälle kyseelliselle talousjärjestelmälle ominaisten määrättyjen

taloudellisten tendenssien (pyrkimysten) vaikutusalaa ja laajentaa toisten tendenssien vaikutusalaa.

Porvarillinen valtio ja oikeusjärjestys, jotka ilmaisevat hallitsevien luokkien etuja ja puolustavat niitä, kohtaavat sorrettujen luokkien taholta vastarintaa ja taistelua. Taistelullaan riistonalaiset luokat tempaavat riistäjiltään erilaisia myönnytyksiä, reformeja ja oikeuksia. Puolustaessaan porvariston yhteisiä etuja taistelussa työtätekeviä vastaan, porvariston hallitsevat puolueet ajavat samalla hallitsevan luokan määrätyn osan etuja ja erikoisoikeuksia sen toista osaa vastaan. Tämä kohtaa luonnollisesti vastustusta porvariston määrätyn osan ja sen poliittisten puolueiden taholta. Yhteiskunnan poliittinen eli valtiojärjestelmä ja oikeuslaitos heijastavat määrättyä talousjärjestelmää ja varmistavat sitä. Mutta ne voivat heijastaa sitä enemmän tai vähemmän tarkasti, voivat joko edistää uusien taloudellisten suhteiden kehitystä taikka päinvastoin vaikuttaa tähän prosessiin estävästi.

Niin sanotun «ekonomismin» edustajat Venäjällä tansittivat, että politiikka «seuraa aina kuuliaisena talouden perässä» sen passiivisena seuralaisena. Kun kapitalismi on voittanut taloudessa, niin ei ole muka myöskään mitään syytä taistella sen herruutta vastaan politiikassa. Eräät poliitikot, jatkaen loogillisesti näitä «ekonomistien» järjkeilyjä, puhelivat ensimmäisen maailmansodan kaudella tähän tapaan: koska taloudessa monopolipääoma on jo hallitsevana, niin on turha taistella demokraattisten vaatimusten ja kansakuntien itsemääräämisoikeuden puolesta. V. I. Lenin murskasi nämä tällaiset väitteet luonnehtien ne omalaatuiseksi «imperialistiseksi ekonomismiksi».

Totta on tietysti se, että valtaosaa demokratian vaatimuksesta on mahdotonta toteuttaa imperialismin vallitessa. Ei mikään, kaikkein demokraattisinkaan porvarillinen tasavalta poista eikä voikaan poistaa käytännössä luokkasortoa. Mutta ellei taistella demokratian puolesta, ei myöskään voida viedä sosialismia voittoon. Sen tähden työväenluokka

taistelee kaikkein päättäväisimmän ja jyrkimmin demokra-
tian puolesta.

Kapitalismin siirtyminen imperialismin asteelle merkitsi porvarillisen poliittisen päällysrakennuksen kehityksessä käännettä demokratiasta taantumukseen. Porvarillinen demokratia alkoi muuttua yhä enemmän vain pelkäksi ver-
hoksi, jolla naamioidaan finanssipääoman pienen mahti-
mieskoplan despoottista yksinvaltiutta. Lahjottavuus pai-
suu, joukkojen masentaminen ja pettäminen kärjistyy, lakia
rikotaan karkeasti, muodostetaan fasistisia joukkioita ja
valtaan vakiintuu imperialistisen porvariston taantumuk-
sellisimpien ainesten terroristinen diktatuuri (hitleriläiset
järjestöt Saksassa, fasismi sodan edellä Italiassa, fasistiset
terrorijärjestöt Espanjassa ja Amerikan Yhdysvalloissa).

Imperialismi laiminlyö ja tyypistää lakkaamatta demokra-
tiaa, väärentää sitä ja sen laitoksia. Mutta merkitseekö
tämä sitä, että joukot olisivat lakanneet tai niiden olisi
lakattava taistelemasta demokratian puolesta, että imperia-
lismi on jo onnistunut hävittämään demokratian? Ei lain-
kaan. Imperialismin taantumuksellista politiikkaa vastassa
on kansanjoukkojen jatkuvasti kasvava ja voimistuva
demokraattinen liike ja taistelu, jotka on synnyttänyt itsensä
monopolistisen pääoman harjoittama sorto.

Imperialismin ja demokratian välinen ristiriita on risti-
riitaa nykyajan kapitalistisen talousjärjestelmän ja sen
poliittisen päällysrakennuksen erään ilmenemismuodon
välillä.

Kuinka sitten imperialismi «voi sopeutua» demokra-
tiaan? Toisin sanoen, kuinka finanssipääoma voi pitää
herruuttaan yllä porvarillisen demokratian oloissa?

Sitä varten on finanssipääomalla olemassa keinoja, joi-
den avulla se alistaa palvelukseensa minkä porvarillisen
hallituksen tahansa ja niiden puolueet, lehdistön, poliisilai-
toksen, armeijoiden yleisesikunnat, lahjoo parlamenttien
jäsenet jne.

Toisinaan voi finanssipääoma alistaa etujaan palvelemaan jopa muodollisesti itsenäisen, poliittisesti itsenäiseltä näyttävän porvarillisen kansallistasavallankin. Eihän kenellekään tätä nykyä liene enää mikään salaisuus, että Englannin ja Ranskan «riippumattomat» porvarilliset tasavallat ja niiden hallitukset ovat määrätysssä mielessä alistetut Amerikan Yhdysvaltojen imperialistien käskyvalltaan.

Päälysrakennus ei siis seuraa passiivisesti talouskehityksen perässä. Vastavaikuttaen perustaan se joutuu usein kokonaisuutena taikka sen erilliset osat joutuvat ristiriitaan perustan tahi sen erinäisten puolien kanssa. Päälysrakennuksen muuttuminen jää tavallisesti jälkeen taloudellisen perustan muuttumisesta. Vanha päälysrakennus joutuu ristiriitaan ja selkkaukseen niiden uusien tuotantosuhteiden kanssa, jotka yhteiskunnan uumenissa syntyvät vanhojen, poiskuolevien taloudellisten suhteiden tilalle. Uusi päälysrakennus taas joutuu ristiriitaan ja ryhtyy taisteluun entisen perustan jätteitä vastaan, se edistää uuden perustan vakiintumista, jonka pohjalla se itsekin kehittyy ja lujittuu.

KUMOUS PERUSTASSA JA YHTEISKUNNAN PÄÄLYSRAKENNUS

Yhteiskunnan perustaa ja päälysrakennusta ei saa tarkastella kivettyneinä. Niille ovat ominaisia erilaiset muutokset, joita määrättyissä konkreettisissa historianoloissa tapahtuu. Mutta on osattava erottaa perustassa ja päälysrakennuksessa kyseellisen yhteiskuntamuodon puitteissa ja rajoissa tapahtuvat alituiset muutokset niistä kumouksista eli perustan ja päälysrakennuksen vallankumouksellisista muutoksista, joita tapahtuu kaudella, jolloin yksi yhteiskuntamuoto astuu toisen tilalle.

Kapitalismin siirtyminen esimonopolistisesta vaiheestaan monopolistisen imperialismin kauteen merkitsi laadullista muutosta niin talousperustassa kuin porvarillisen

yhteiskunnan valtiollisessa ja ideologisessa päällysrakennuksessakin. Tuotannon, pääomien ja omaisuuden keskittyminen, pankkien, trustien ja osakeyhtiöiden kasvu, pankkipääoman kasvettuminen teollisuuspääomaan ja finanssipääoman muodostuminen, monopolien muodostuminen — sellaisia olivat vanhan kapitalismin talousjärjestelmässä tapahtuneet muutokset.

Kapitalismi imperialismin asteellaan johtaa vaiheeseen, josta alkaa välittömästi tuotannonvälineiden kaikinpuolinen yhteiskunnallistaminen. Se kiinnittää kapitalistit heidän tahdostaan ja tajunnastaan riippumatta uudenlaiseen yhteiskuntajärjestykseen, joka merkitsee siirtymistä täydellisestä kilpailun vapaudesta tuotannonvälineiden täydelliseen yhteiskunnallistamiseen. Mutta monopolit eivät poista kapitalistista yksityisomistusta eivätkä siis myöskään tuotannon anarkiaa ja kilpataistelua. Päinvastoin kilpataistelu käy entistä kärkevämmäksi. Nyt eivät enää taistele keskenään vain erilliset pienet ja keskisuuret liikeyritykset, vaan taisteluun ovat tulleet mukaan jättiläismäiset kapitalistiset trustit, teollisuusyhtymät ja pankit, jotka kuristavat heikompia kilpailijoitaan. Tuotannon anarkia kasvaa, samoin voimistuu yksityisten maiden ja eri teollisuusalojen taloudellisen kehityksen epätasaisuus. Ylituotannon kriisit ja kaikki kapitalismin taloudelliset ristiriidat kärjistyvät. Muodollisesti tunnustetun vapaan kilpailun yleiset puitteet kylläkin säilyvät voimassa, mutta se sorto, jota harvat monopolistit koko muuhun väestöön nähden harjoittavat, käy entistä paljon raskaammaksi, tuntuvaammaksi ja sietämättömämmäksi.

Näitä kapitalismin perustassa tapahtuneita muutoksia vastasivat sen päällysrakennuksessa tapahtuneet muutokset Vapaan kilpailun kaudella valtiollisessa päällysrakennuksessa vallitsi demokratian kausi ja ideologian alalla vapauden, tasa-arvoisuuden ja porvarillisen vapaamielisyyden aatteet. Monopolistinen kapitalismi on johtanut militarismin voimistumiseen, se levittää imperialismin ideologiaa.

Nykyisen mätänevän kapitalismin porvarillinen päällysrakennus näyttelee taantumuksellista osaa. Ja kapitalismin taloudellisessa perustassa tapahtuva mullistus, mikä on tuotantovoimien ja tuotantosuhteiden välillä syntyneen selkkauksen seuraamusta, johtaa kiertämättä kumoukseen myöskin koko päällysrakennuksessa.

Ensimmäinen kumous yhteiskunnan perustassa ja päällysrakennuksessa tapahtui siirryttäessä alkukantaisesta yhteisjärjestelmästä orjayhteiskuntaan. Alkukantaisen yhteisjärjestelmän rappeutuessa kasvanut orjanomistuksellinen tuotantotapa aiheutti kumouksen yhteiskunnan taloudellisessa perustassa ja sen päällysrakennuksessa. Alkukantaisen yhteisjärjestelmän raunioilla, jolle järjestelmälle oli ominaista sosiaalinen tasa-arvoisuus ja se ettei siinä ollut luokkia eikä riistoa ja että vallitsi luokaton ideologia, syntyi nyt orjanomistajien luokkayhteiskunta, luokkavaltio ja -oikeus, orjanomistajien ja orjien luokkasideologia.

Kun vanhan perustan ja vanhan päällysrakennuksen tilalle antagonistisessa yhteiskunnassa tulee uusi perusta ja uusi päällysrakennus, niin se tapahtuu kärkevän luokkataistelun prosessissa. Perustan ja päällysrakennuksen vähitellen tapahtuva muuttuminen päättyy lopulta yhteiskunnan jatkuvaa edistystä haittaavien vanhojen yhteiskunnallisten suhteiden särkemiseen väkivaltaista vallankumouksellista tietä. Juuri sellaisten kausien aikana tulee suoraan ja välittömästi, avoimesti ja voimakkaimmin näkyviin eri luokkien osuus yhteiskuntaelämän uusien muotojen luomisessa. Tällöin luodaan pohja poliittiselle päällysrakennukselle, joka sitten kehittyy uusien tuotantosuhteiden perustalla.

Yhteiskunnallisen vallankumouksen kaudella suoritetaan päällysrakennuksessa kumous, johon käsitteeseen sisältyy: viimeisiä hetkiään elävien luokkien poliittisen herruuden kukistaminen ja vanhan vallan hävittäminen; uuden luokan poliittisen valtion pystyttäminen ja uuden vallan luominen;

valtiollisten ja juridisten laitosten vanha järjestelmä särjään ja luodaan uusi valtiollisten ja juridisten laitosten järjestelmä. Päälysrakennuksessa tapahtuvaan kumoukseen sisältyy niin ikään se, että yhteiskunnallinen tajunta muuttuu vallankumouksellista tietä, aikaisemmin vallitsevana ollut ideologia raivataan pois, uusi ideologia vahvistuu ja kehittyy muuttuen yhteiskunnan hallitsevaksi ideologiaksi.

Yhteiskuntamuotojen muuttumista, niiden perustassa ja päälysrakennuksessa tapahtuvia kumouksia koskeva yleinen laki ei sulje pois niiden omalaatuisuutta, vaan edellyttää sitä, että eri yhteiskuntamuotojen perustojen ja päälysrakennusten vaihtuminen tapahtuu aina omine erikoisuuksiineen. Sillä jokaisella yhteiskuntamuodolla on näet myös omat erikoiset, niille ominaiset lakinsa, joiden mukaisesti se syntyy, kehittyy, toimii aikansa ja sitten toinen yhteiskuntamuoto tulee sen tilalle.

Orjayhteiskunnan muuttuminen feodaaliseksi yhteiskunnaksi ei tapahtunut yhtäkkiä, vaan orjayhteiskunnan tuotantotavan pitkälinen kriisi ja lamaannus valmistelivat vähitellen tuota muuttumista. Ja tämä kriisi puolestaan aiheutti orjayhteiskunnan valtion, ideologian ja kulttuurin joutumisen yhtä pitkälliseen kriisiin ja lamaannukseen.

Yhtä pitkällisenä prosessina kävi vähitellen uusien feodaalisten suhteiden ja omistusmuotojen, uusien luokkien — feodaalien ja feodaalisessa riippuvaisuussuhteessa olevien talonpoikien — muodostuminen orjayhteiskunnan raunioilla. Feodaaliset suhteet tunkivat orjanomistusta ja yhteisöjärjestelmää sekä yhteisöomistuksen muotoja tieltään monien vuosisatojen kuluessa.

Samana tyyppinä tuotantosuhteet, yksi ja sama perusta voi tarjota moninaisesti erilaisia erikoisuuksia, muunnoksia ja muotoja, joissa ne kehittyvät eri maissa kansallisista ja rotusuhteista, historiallisista ja maantieteellisistä oloista riippuen. K. Marx ja F. Engels mainitsivat monet kerrat niistä erikoisuuksista, joita alkuyhteisöllä oli Idässä, missä tarvittiin keskitettyä kastelujärjestelmää, erotukseksi

Kreikasta ja Roomasta, missä tällaista larvetta ei ollut olemassa.

Taikka toinen esimerkki. Orjayhteiskunnan poliittisena päällysrakennuksena on eri maissa ja eri aikoina esiintynyt milloin orjanomistajain monarkia, milloin aristokraattinen, milloin taas demokraattinen orjajärjestelmän tasavalta. Ja feodaalisen yhteiskuntajärjestelmän tyypillisenä poliittisena päällysrakennuksena on monarkia, eikä tasavalta.

Nykyaikaisen kapitalismin valtiollisena päällysrakennuksena eri maissa esiintyy milloin perustuslaillinen parlamentaarinen monarkia (Englanti, Ruotsi, Hollanti, Belgia), milloin porvarillis-demokraattinen parlamentaarinen tasavalta (Ranska, Italia), milloin fasistinen diktatuur: (Espanja).

Jokaisella valtiollisella päällysrakennuksella on eri maissa omat erikoisuutensa. Niin Ranska kuin Amerikan Yhdysvallatkin ovat molemmat porvarillisia tasavaltoja. Mutta näiden tasavaltojen porvarillisessa demokratismissa on sangen oleellisia eroavaisuuksia. Yhdysvaltojen presidentillä on enemmän valtaa kuin on presidentillä Ranskassa. Amerikan Yhdysvaltojen presidentillä on jopa suurempi valta kuin Englannin kuninkaalla, joka on hallitsija, vaan ei hallitse.

Enimmässä osassa taloudellisesti takapajuisia maita, joissa on säilynyt feodaalisia, puolittain feodaalisia ja jopa esifeodaalisiakin suhteita ja jotka jo siirtyvät tai tulevat siirtymään sosialismiin, säilyy kauan äärettömän paljon ennen kapitalismia olleiden yhteiskuntamuotojen peruja niin yhleiskunnan perustassa kuin sen päällysrakennuksessakin. Otetaan esimerkiksi vaikkapa Kiina, jossa on enemmän kuin 50 sellaista kansallisuutta, jotka ennen sosialististen uudistusten aloittamista olivat sangen erilaisilla taloudellisen kehityksen asteilla, jopa sukuyhteiskunnan oloissakin.

Vieläkin mutkallisempaa tulee sosialismiin siirtyminen olemaan Intiassa ja Afrikan maissa. Sentähden uuden

perustan ja uuden päällysrakennuksen vaihtuminen vanhan perustan ja vanhan päällysrakennuksen tilalle ei voi olla saamatta äärettömän moninaisia muotoja. Kaikki riippuu konkreettisista oloista, ajasta ja paikasta.

V. I. Lenin totesi jo vuonna 1916, että kaikki kansakunnat tulevat aikanaan sosialismiin. Mutta jokainen kansakunta tuo sosialismin rakentamiseen sen vauhdin ja menetelmien kannalta paljon omalaatuisia erikoisuuksia. Sosialismin rakentamisen kokemus meillä Neuvostoliitossa ja kansandemokratian maissa on vahvistanut täydellisesti V. I. Leninin tieteellisen ennakkonäkemyksen. Kansandemokratian maiden valtiojärjestelmä on samaa yhtenäistä tyyppiä kuin neuvostodemokratiakin. Molemmat järjestelmät kuuluvat sosialistisen demokratian valtiotyyppeihin. Kansandemokratian järjestelmällä jokaisessa maassa on kuitenkin runsaasti omia erikoispiirteitä, joilla ne eroavat neuvostodemokratian järjestelmästä sekä kansandemokratian järjestelmästä muissa sosialismin leirin maissa.

Kaikkien sosialismia edeltäneiden yhteiskuntamuotojen perustojen ja päällysrakennusten vaihtuessa on kumous talousperustassa tapahtunut tavallisesti ennen vanhan valtiovallan kukistumista. Niinpä esimerkiksi feodaalisen järjestelmän kukistuessa porvarillinen kumous yhteiskunnan taloudellisessa perustassa tapahtui siten, että kapitalismi vähitellen kasvoi luonnonvoimaisesti feodaalisen yhteiskunnan sisällä. Kapitalismin kasvu taloudessa johti feodaalisen talouden lamaantumiseen, se aiheutti feodaalisten suhteiden kriisin ja rappeutumisen. Mutta feodalismien valtiollinen ja juridinen päällysrakennus säilyivät. Tämä päällysrakennus joutui ristiriitaan, selkkaukseen yhteiskunnan uuden, kapitalistisen talousperustan kanssa. Porvaristo oli jo tullut hallitsevaksi voimaksi taloudessa, mutta maaorjuuttaja-tilanherrat pitivät yhä poliittista valtaa käsissään ja yrittivät sen avulla säilyttää myös taloudelliset asemansa. Tämä yhteiskunnan vanhan päällysrakennuksen ja uuden perustan välinen ristiriita johtaa lopultakin

väistämättä vanhan, feodaalisen päällysrakennuksen luhistumiseen, vaikkakaan ei yhtäkkiä.

Venäjällä esimerkiksi tsaarivalta teki kapitalismille erilaisia myönnytyksiä. Se avasi mahdollisuuksia kapitalismin kehitykselle talonpoikaisjoukkojen nopean köyhtymisen kustannuksella. Vuoden 1861 talonpoikaisreformin jälkeen tsarismi otti useita askeleita porvarilliseksi monarkiaksi muuttumisen suuntaan. Siitä huolimatta se säilytti yhteiskunnallisen perusluonteensa ja olemuksensa maanorjuuttajatilanherröiden valta. Juuri tämä seikka, tämä poliittisen päällysrakennuksen jälkeenjääminen maan taloudessa tapahtuneesta kumouksesta teki sen luhistumisen kiertämättömäksi.

Porvarillisen perustan ja päällysrakennuksen muuttuminen sosialistiseksi perustaksi ja päällysrakennukseksi ei voi tapahtua samalla tavalla eikä samaa tietä kuin orjayhteiskunnan järjestelmä muuttui feodaaliseksi ja feodaalinen järjestelmä porvarilliseksi. Sosialistinen talousperusta ei voi kasvaa *valmiina talousmuotona porvarillisen yhteiskunnan ja valtion sisällä*. Sentähden proletariaatin suorittama sosiaalinen vallankumous *alkaa poliittisella kumouksella*. Vallankumous kukistaa porvariston valtiovoimaa ja pystyttää proletariaatin valtiovoimaa, proletariaatin diktatuurin. Tätä uutta valtaa käytetään sitten mahtavana voimakeinona *taloudellisen ja kulttuurikumouksen* suorittamiseksi, yhteiskunnan vanhan, kapitalistisen talousperustan likvidoimiseksi ja uuden, sosialistisen perustan luomiseksi. Poliittinen kumous käy tässä taloudellisen ja kulttuurivallankumouksen edellä.

Tätä sosialistisen vallankumouksen omalaatuisuutta Lenin tähdensikin sillä määritelmällä politiikan ensisijaisuudesta talouteen verrattuna, minkä hän esitti ammattiliitoista käydyssä väittelyssä vuonna 1921. Lenin paljasti Buharinin ja Trotskin vihollisasenteen, nämä kun tyrkyttivät puolueelle sellaista politiikkaa, joka olisi johtanut työväenluokan ja talonpoikaiston liiton rikkoutumiseen, prole-

tariaalin diktatuurin kukistumiseen. Lenin osoitti, että jos työväenluokka menettää poliittisen valtansa, niin se ei kykene ratkaisemaan myöskään taloudellista tehtäväänsä — sosialismin perustan rakentamista. Marxilaisuus opettaa, että proletariaatti voi itse vapautua taloudellisesti ja vapauttaa kaikki työtätekevät riistosta vain sillä ehdolla, että se valloittaa poliittisen vallan, pystyttää proletariaatin diktatuurin.

Jo vuonna 1902 taistelussa opportunistista vaistonvaraisuuden teoriaa vastaan, «ekonomismia» eli opportunistia vastaan Lenin korosti, että proletariaatti voi ratkaista taloudellisen perustehtävänsä, rakentaa sosialismin, vain pystytämällä ensin poliittisen herruutensa. *Tästä johtuukin se ensivuoroisen tärkeä ja ratkaiseva merkitys, mikä on proletariaatin poliittisella taistelulla vallasta, proletariaatin diktatuurin puolesta.*

Leninin formula politiikan ensisijaisuudesta talouteen verrattuna on siis tähdätty reformistisia, opportunistisia teorioita vastaan valmiin sosialismin «kypsymisestä» rauhallista tietä porvarillisen yhteiskunnan sisällä. Tämä formula ei suinkaan kumoa marxilaisuuden väittämää perustan määräävästä luonteesta päällysrakennukseen nähden ja siitä, että päällysrakennukseen kuuluvat poliittiset suhteet ja laitokset ovat perustasta johtuvia, että niillä on johdannainen luonne.

Sosialistisen vallankumouksen kaudella syntyi talouden ja politiikan välillä laadullisesti erilainen ristiriita kuin oli porvarillisen vallankumouksen kaudella. Porvarillisen vallankumouksen kaudella uusi taloudellinen perusta (kapitalistiset tuotantosuhteet) joutuu ristiriitaan *vanhan, feodaalisen poliittisen päällysrakennuksen kanssa*. Yhteiskunnan vanha päällysrakennus särjetään poliittisen kumouksen kulussa. Pystytetään porvariston valtakomento, ja siten porvarillinen päällysrakennus saadaan vastaamaan yhteiskunnan uutta perustaa.

Sosialistisessa vallankumouksessa lapahtuu päinvastoin, sen luoma uusi poliittinen päällysrakennus (sosialistinen valtio jne.) joutuu ristiriitaan vanhan, kapitalistisen perustan kanssa sekä säilyneiden esikapitalististen talousmuotojen ja niiden jätteiden kanssa.

Suurteollisuuden, pankkien, kululaitoksen ja kaupan sosialistinen kansallistaminen luo uudelle poliittiselle päällysrakennukselle taloudellisen perustan, «pyyhkii» pois kapitalistisen perustan huippukerroksen. Mutta pientavara-tuotantoa, käsityöteollisuutta ja talonpoikaista yksityistaloutta ei voida heti uudistaa. Siksi vielä monien vuosien ajan säilyy ristiriita uuden päällysrakennuksen ja yhteiskunnan vanhan perustan jätteiden välillä. Ja mitä takapajuisempi taloudellisesti ja mitä argaarisempi on sosialismin tielle astunut maa, sitä kärkevämmäksi tämä ristiriita muodostuu ja sitä mutkallisempia ovat sen voittamiseen liittyvät tehtävät.

Neuvostovallan alkukaudella V. I. Lenin tähdensi sitä, että poliittisen järjestelmämme kannalta me olemme jo sivuuttaneet edistyneimmät kapitalistiset maat. Meillä on edistyksellisin valtiovalta. Ja samalla kuitenkin me olemme taloudellisesti jääneet 100—150 vuotta jälkeen etummaisista maista. Nämä edistyneimmät kapitalistiset maat on saavutettava ja sivuutettava myös taloudellisesti ja mitä lyhimmissä ajassa. Muuten ei Neuvostovalta pysy pystyssä. Muuten me tuhoudumme ei ainoastaan sosialistisena maana, vaan jopa itsenäisenä valtiona yleensä. Tästä johtuikin se välttämättömyys, että maamme teollistamista oli suoritettava nopealla vauhdilla.

Kapitalismista sosialismiin siirtymisen kausi on sellainen kausi, mikä merkitsee taistelua jo syntyneen, mutta alussa vielä heikon kommunismin ja valta-asemistaan kukistetun, mutta vielä sitkeän ja kiivasta vastarintaa tekevän kapitalismin välillä. Yleiskuva yhteiskunnan talousjärjestelmästä kapitalismista sosialismiin siirtymisen kaudella on sangen kirjava, siinä ovat toisiinsa kietoutuneina

erilaiset talousmuodot: vasta syntynyt ja nopeasti kasvava, hallitsevaksi tullut sosialistinen talousmuoto sekä toisaalta yksityinen talonpoikainen pientalous, yksityiskapitalismi sekä omalaatuinen valtiokapitalismi (ts. kapitalismi, joka toimii proletaarisen sosialistisen valtion valvonnan alaisena). Näin syntyneen yhteiskunnan uuden talousperustan ja aikansa eläneen vanhan perustan välinen taistelu johtaa lopulta uuden sosialistisen perustan rakentamiseen ja voittoon.

Sosialismin voitto taloudellisella alalla lujittaa ja laajentaa proletariaatin diktatuurin yhteiskunnallista pohjaa. V. I. Lenin tähdensi monet kerrat sitä, että proletariaatin diktatuurin vankkana taloudellisena pohjana on kansallistettu sosialistinen suurteollisuus. Sentähden puolue kaikin voimin kehittääkin ja laajentaa sitä, erikoisesti raskasta teollisuutta ja koneenrakennusteollisuutta. Sosialistista teollisuutta käytetään taloudellisena voimavipuna myöskin maanviljelyksen sosialistista uudelleenluomista varten.

Neuvostoliiton Kommunistinen puolue piti lähtökohtana sitä marxilaisuuden määritelmää, että Neuvostovalta ja sosialistinen rakennustyö eivät voi liian kauan pohjautua kahteen erilaiseen ja toisilleen vastakkaiseen perustaan: valtion mitassa organisoituun ja suunnitelmallisesti johdettuun sosialistiseen suurteollisuuteen ja toisaalta maatalouteen, joka on pirstoutunutta yksityistalonpoikaista pientaloutta ja joka synnyttää luonnonvoimaisesti kapitalismia.

Kapitalismin taloudellinen pohja meillä maataloudessa oli ensi alussa äärettömän paljon laajempi kuin sosialismin taloudellinen pohja ensimmäisten neuvostotilojen, maatalousarttelien ja kommuunoiden muodossa. Mutta miljoonien talonpoikaistalouksien yhdistäminen osuuskunniksi loi vankan taloudellisen pohjan sosialistiselle rakennustyölle maataloudessakin.

Kun sosialismi oli päässyt voitolle sekä teollisuudessa että maataloudessa, niin se merkitsi, että sosialistisen

yhteiskunnan taloudellinen perusta oli pääpiirteissään rakennettu. Ja samalla se merkitsi, että proletariaatin diktatuurin, neuvostollisen poliittisen päällysrakennuksen taloudellinen perusta oli vankasti lujittunut.

Sosialistisen vallankumouksen kaudella yhteiskunnan taloudellisessa perustassa tapahtuva kumous alkoi maiden, tehtaiden, pankkien ja kulkulaitoksen kansallistamisesta ja niiden luovuttamisesta kansalle. Siten syntyivät *sosialistiset tuotantosuhteet*, jotka sitten ovat vähitellen tunkeneet tieltään vanhat kapitalistiset tuotantosuhteet, ts. kapitalismin taloudellisen perustan jätteet.

Kumous päällysrakennuksessa aloitettiin porvariston kukistamisesta, proletariaatin diktatuurin pystyttämisestä, porvarillisen valtiokoneiston särkemisestä ja uuden, proletarisen, sosialistisen valtiokoneiston luomisesta. Sosialistisen vallankumouksen voiton järjestänyt ja johtanut proletariaatin poliittinen puolue tuli nyt *hallitsevaksi* puolueeksi. Siitä tuli *sosialistisen valtion ja uuden yhteiskunnan rakentamisen johtava ja suunnistava voima*.

Sosialistisen valtion ohella uuteen sosialistiseen päällysrakennukseen kuuluvat niin kapitalismin oloissa kasvaneet kuin vasta nyt luodut uudetkin järjestöt — ammattiliitot, nuorisojärjestöt, naisjärjestöt, kulttuuri- ja valistusjärjestöt. Ja tällöin kapitalismin aikana toimineet työtätekevien järjestöt saavat uusia tehtäviä. Ne kehittyvät nyt uuden talousperustan pohjalla ja ratkaisevat uusia tehtäviä. Niinpä ammattiliitot esimerkiksi ovat muuttuneet työnantaja-kapitalisteja vastaan käydyn taloudellisen taistelun elimistä valtion ja talouden hallinnan koulutusjärjestöksi, niistä on tullut kommunismin koulu.

Mitä syvällisin kumous ideologisessa päällysrakennuksessa, kulttuurin ja kulttuurilaitosten alalla (mikä tapahtuu sosialistisen vallankumouksen kaudella) vaatii enemmän aikaa ja ponnistuksia kuin poliittisen päällysrakennuksen kumoaminen. Kumouksen suorittamiseksi ideologisessa

päällysrakennuksessa eivät riitä yksistään hallinnolliset toimenpiteet, joihin ryhdytään vanhojen laitosten hävittämiseksi ja uusien luomiseksi niiden tilalle. Siinä tarvitaan ehdottomasti kaikkien kulttuurilaitosten työn ja toiminnan koko luokkasisällön, yhteiskunnallisen ja aatteellisen sisällön sekä suunnan perinpohjaista muuttamista. Sitä ei kuitenkaan saada aikaan kerralla, ei yhdellä iskulla tai yksistään uuden vallankumouksellisen vallan säätämällä asetuksilla. Se saadaan toteutetuksi pitkän aikajakson kuluessa.

Sosialistinen vallankumous uusii ja uudestijärjestää entisten kulttuuri- ja valistuslaitosten, tieteellisten, taiteellisten ja kirjallisuuslaitosten sekä järjestöjen työn, panee ne palvelemaan työtätekeviä, sosialistisen talouden ja kulttuurin rakentamista. Vallankumous asettaa niille uusia yhteiskunnallisia tehtäviä ja tavoitteita, säätää niille uuden sosiaalisen tarkoituksen. Kaikki nämä päällysrakennuksen muutokset suoritetaan taloudellisen kumouksen pohjalla, kärkevän aatteellisen ja poliittisen luokkataistelun prosessissa, pitkäjänteisellä ja mutkallisella työllä miljoonien ihmisten tajunnan uudestimuokkaamiseksi sosialistiseen suuntaan.

Neuvostoliitossa ja kansandemokratian maissa suoritettuna sosialistisen vallankumouksen antama kokemus osoittaa, että päällysrakennuksen kumoaminen ei pääty vanhan vallan kukistamiseen ja uuden vallan pystyttämiseen eikä siihen, että saadaan muodollisesti luoduksi uuden päällysrakennuksen laitokset. *Päällysrakennuksessa suoritettavan kumouksen olemus on se, että sen kaikkien laitosten työn sisältö muuttuu perusteellisesti.* Tämä sisältö muuttuu *vasta talousjärjestelmän uudistumisen pohjalla.* Tällä seikalla on erittäin tärkeä merkitys proletariaatin yhteiskunnallisen vallankumouksen kaudella.

Sosialistinen vallankumous alkaa vasta riistäjäluokkien herruuden kukistamisesta, porvariston vallan kukistamisesta ja työtätekevien vallan, työläisten ja talonpoikain vallan

pyslyttämisestä. Ja tämän vallankumouksen päätehtävänä on käyttää tätä valtaa voimatekijänä taloudellisen ja kulttuurikumouksen suorittamiseksi yhteiskunnan perustassa ja sen koko päällysrakennuksessa.

Nämä erikoisuudet, joita yhteiskunnan uuden perustan ja uuden päällysrakennuksen syntymisellä on silloin kun tapahtuu siirtyminen kapitalismista sosialismiin, ovat selitettävissä lisäksi myöskin sillä, että kapitalismista sosialismiin siirtyminen ei ole tavallista siirtymistä yhdestä antagonistisesta yhteiskuntamuodosta toiseen, jolloin toinen yksityisomistuksen ja riiston muoto tulee toisen tilalle. Sosialistinen vallankumous aloittaa siirtymisen yhteiskunnasta, jonka taloudellisenä perustana on yksityisomistus ja jolloin yhteiskunnan toinen osa riistää sen toista osaa, sellaiseen yhteiskuntaan, jossa ei ole luokkia eikä riistoa.

Kommunistinen vallankumous merkitsee äärettömän paljon syvällisempää yhteiskunnallista mullistusta kuin kaikki aikaisemmat kumoukset. Se avaa uuden aikakauden ihmiskunnan historiassa, yhteiskunnan siirtymisen historian esikaudesta ihmiskunnan todelliseen yleismaailmalliseen historian kauteen. Tämän vallankumouksen kulussa tapahtuu mitä syvällisin ja perusteellisin mullistus niin yhteiskunnan perustassa kuin sen päällysrakennuksessakin, ihmisten elämässä, kulttuurissa ja heidän yhteiskunnallisen tajuntansa muodoissa.

«Kommunistinen vallankumous on perintönä saatujen omistussuhteiden perinpohjaisinta murtamista; ei ole ihme, että sen kehityksessä murretaan mitä perinpohjaisimmin perintönä saadut aatteet»¹, K. Marx ja F. Engels kirjoittivat «Kommunistisen puolueen manifestissa».

Tätä manifestin väittämää ei kuitenkaan saa käsittää ja tulkita siten, että kiellettäisiin kaikkinaisen perinnäisyys ideologian kehityksessä. Marx ja Engels lausuiivat tämän väittämän taistellessaan porvariston ideologeja vastaan,

¹ K. Marx ja F. Engels. Kommunistisen puolueen manifesti. Valitut teokset, I osa, s. 25.

jotka todistelivat yksityisomistuksen, uskonnon, porvarillisen moraalin, porvarillisen nationalismin ja muiden taantumuksellisten aatteiden ikuisuutta, jotka pyrkivät puolustelemaan sosiaalista ja kansallisuussortoa sekä riistoa.

Antagonististen yhteiskuntien taloudellinen perusta, valtio ja oikeuslaitos sekä niiden hallitseva ideologia ovat *vihamielisiä työtätekeville joukoille*. Pitääkseen joukot kurissa näiden yhteiskuntamuotojen hallitsevat luokat käyttivät hyväkseen riistäjiä palvelevan valtiokoneiston eräitä yleisiä aseita ja apuvälineitä, ne eivät särkeneet, vaan parantelivat niitä. Samaan tarkoitukseen ne käyttivät hyväkseen myöskin uskontoa ja kirkkoa.

Esimerkiksi porvarillinen valtiokoneisto, joka asettuu kansan yläpuolelle, toimii byrokraattisesti, kansanjoukoista eristyneenä ja näitä joukkoja vastaan, ei kelpaa toteuttamaan työväenluokan historiallisia tehtäviä. Proletariaatti ei voi yksinkertaisesti ottaa vanhaa valtiokoneistoa, «parannella» sitä ja panna käyntiin. Proletariaatin täytyy särkeä tästä koneistosta kaikki se, mikä siinä sortii kansaa, ja luoda uusi valtiokoneisto, joka ei olisi tarkoitettu masentamaan kansaa, vaan organisoimaan työtätekeviä joukkoja, uudestikasvattamaan ne sosialismin hengessä, tekemään työtätekevistä uuden yhteiskunnan tietoisia ja aktiivisia rakentajia.

Sosialistinen valtio on itsensä työtätekevien joukkojen, työläisten ja talonpoikien oma järjestö. Työväenluokka luo kansalle läheisen ja oman valtiokoneiston, joka palvelee uskollisesti kansan etuja ja toimii joukkojen välittömässä valvonnassa.

Mutta tästä ei lainkaan seuraa, että proletariaatti valankumouksen prosessissa muka hävittäisi tyyten ja kokonaan pois vanhan päällysrakennuksen eikä käyttäisi mitään sen aineksia uuden päällysrakennuksen luomiseen. Rakentaessaan sosialistista valtiota proletariaatti käyttää hyväkseen kaiken sen, mikä porvarillisessa demokratiassa oli hyvää: yleisen äänioikeuden, sen että valtion virkailijat

valitsee kansa, valtaelinten vastuuvollisuuden valitsijain edessä, toisin sanoen kaiken sen, minkä porvaristo aikoo julisti, mutta mitä se ei ole missään vielä toteuttanut käytännössä työtätekevien joukkojen etujen mukaisesti.

Kulttuurin ja kulttuurilaitosten alalla suoritettava muutos ei myöskään merkitse yksinkertaisesti vanhojen laitosten hävittämistä ja uusien luomista niiden tilalle. Proletariaatin vallankumous kulttuurin alalla merkitsee sitä, että kaikkien kulttuurilaitosten työn luokkasisältö, sen sosiaalinen, aatteellinen sisältö ja suunta muuttuu perinpohjaisesti. Sosialistinen vallankumous hävittää pois sellaiset mädät ja kansanvastaiset laitokset, jotka eivät kelpaa täyttämään uusia tehtäviä sosialistisessa yhteiskunnassa.

Vaikka sosialistinen vallankumous säilyttääkin eräitä vanhoja kulttuuri- ja valistuslaitoksia, tieteellisiä, taide- ja kirjallisuuslaitoksia, *niin se muovaa ne uudelleen*; panee ne palvelemaan työtätekeviä, sosialistisen talouden ja kulttuurin rakentamista. Se asettaa niille uusia suuria ja yleviä tavoitteita ja tehtäviä, antaa niille uuden yhteiskunnallisen tarkoituksen.

Neuvostovalta erotti kirkon valtiosta ja koulun kirkosta, lopettaen siten uskonnon pakollisen ja ehdottoman opetuksen koulussa ja myöntäen kaikille kansalaisille todellisen omantunnon vapauden, oikeuden osallistua uskonnollisiin menoihin tai harjoittaa ateistista propagandaa. Sosialistinen valtio ei voi kieltää uskontoa eikä hävittää pois kirkkoa. Se vain syventäisi uskonnollisia ennakkoluuloja, joiden juuret ulottuvat kauas menneisyyteen.

Uskonto syntyi jo alkukantaisen yhteisöjärjestelmän kaudelta, jolloin se kuvasti alkuihmisen heikkoutta ja pelkoa kammottavien luonnonvoimien ja ilmiöiden edessä, joita ihminen ei silloin jaksanut ymmärtää. Antagonistisessa luokkayhteiskunnassa ihmiselle vieraisiin, käsittämättömiin ja vihamielisiin luonnonvoimiin liittyivät lisäksi yhtä käsittämättömät ja vihamieliset vaistonvaraisen yhteiskunnalli-

sen kehityksen voimat, sosiaalinen ja kansallisuussorto, väkivallalta, sodat, puute ja kurjuus. Se loi maaperää uskonnon edelleen kehittymiselle ja uskonnosta tuli riistäjäluokille ase, jonka avulla ne pitivät riistettyjä joukkoja kurissa ja henkisesti orjuutettuina. Eri heimojen ja kansojen «kansallisten» uskontojen tilalle tulivat niin sanotut «yleismaailmalliset» uskonnot (kristinusko, islamti, buddhalaisuus, konfutselaisuus).

Uskonnon yhteiskunnallinen sisältö ja sen sosiaaliset tehtävät ovat vaihtuneet aikakaudesta toiseen. Yhteiskunnan talousjärjestelmän ja luokkarakenteen muuttumisesta oli seurauksena, että myöskin erilaiset vanhentuneet uskonnolliset opinkaavat, dogmit ja käskyt saivat erilaisia uusia tulkintoja. Mutta uskonto ja kirkko säilyivät ja palvelivat erilaisia yhteiskunnan perustoja sekä hallitsevia riisäläjäluokkia monien vuosisatojen ja vuosituhansien kuluessa.

Uskonto ja kirkko ovat olemassa vielä sosialistisessakin yhteiskunnassa entisestä päällysrakennuksesta periytyneinä vanhan jätteinä. Mutta sosialistisessa yhteiskunnassa ne alkavat vähitellen kuolla pois ja kuolevat lopullisesti sitten, kun katoavat kokonaan ne sosiaaliset ilmiöt, mitkä ovat synnyttäneet uskonnon ja pitävät sitä yllä ihmisten tietoisuudessa. Näin muodoin tuo formula «vanhan päällysrakennuksen likvidoiminen», jos se käsitetään dogmaattisesti, ei siis ilmaise kaikessa mutkallisuudessaan ja ristiriitaisuudessaan päällysrakennuksen mullistukseen liittyviä prosesseja, uuden päällysrakennuksen syntymistä vanhan tilalle. Enemmänkin, tämä formula kannustaa niiden kaavamaisen katsomusten henkiinherättämistä, jotka kieltävät jatkuvaisuuden ja perinnäisyyden yleensä ideologian ja kulttuurin kehityksessä.

Määritelmä «vanhan päällysrakennuksen likvidoisesta» synnytti skolastisia kiistoja siitä, mitkä aatteet ja laitokset kuuluvat päällysrakennukseen (ja siis likvidoidaan yhteiskunnallisen vallankumouksen kaudella) ja

mitkä eivät siihen kuulu (eikä niitä siis likvidoida). Vaikka selvähän muuten on, ettei aatteita voida noin vain «hävittää». Aikansa eläneen talousjärjestelmän synnyttämät vanhat katsomukset kitketään ihmisten mielistä pitkällisellä uudelleenkasvattamisella, kun on luotu uusi talousjärjestelmän pohja.

Siksi olisi väärin luulla, että uuden perustan tullessa vanhan tilalle koko entinen päällysrakennus, kaikki sen osat ja ainekset hävitetään pois. Marxin antama määritelmä päällysrakennuksessa tapahtuvasta kumouksesta, mikä on tapahtuva enemmän tai vähemmän nopeasti perustassa suoritetun kumouksen jälkeen, vastaa täsmälleen sitä mukallista prosessia, jonka kulussa uusi päällysrakennus astuu vanhan tilalle yhteiskunnallisen vallankumouksen kaudella.

Vanhan päällysrakennuksen likvidoiminen on vain päällysrakennuksessa tapahtuvan kumouksen toinen puoli, toisena vähintään yhtä tärkeänä puolena tässä kumouksessa on uuden poliittisen, juridisen ja kulttuurillisen päällysrakennuksen luominen. Uuden sosialistisen päällysrakennuksen luomisprosessissa käytetään hyväksi ja kriittisesti muokataan kaikki se, mitä ihmiskunnan aikaisemmassa kulttuurissa on ollut hyvää ja arvokasta. Uuteen päällysrakennukseen kuuluvien kulttuurilaitosten luomisessa käytetään hyväksi monia vanhojakin kulttuurimuotoja. Tästä käy selväksi, ettei uusi, sosialistinen päällysrakennuskaan, sanan tarkassa mielessä, ole ainoastaan yhden aikakauden ja yhden perustan tuote. Tämän määrätyn perustan tuotteena sosialistinen päällysrakennus on silti samalla myös tietyssä määrässä koko ihmiskunnan aikaisemman kehityksen tuotetta.

Sosialistisen päällysrakennuksen kutsumuksena on palvelella omaa sosialistista talousperustaansa ja muuttua ja kehittyä lainmukaisesti, perustan muutoksia vastaavasti. Ja siinä mielessä se on oman perustansa ja oman aikakautensa synnyttämä, eikä *koko* yhteiskunnan historian tuote.

SOSIALISTISEN YHTEISKUNNAN PERUSTAN JA PÄÄLLYSRAKENNUKSEN YHTEISET PIIRTEET

Sosialistisen yhteiskunnan talousperustalle luonteenomaisena piirteenä on tuotannonvälineiden yhteiskunnallinen omistus, jolla on historiallisesti kaksi perusmuotoa: valtion eli koko kansan omistus sekä osuuskuntien ja kollektiivitalouksien omistus. Ja siten se juuri onkin määritelty meidän sosialistisen valtiomme perustuslaissa.

SNTL:n taloudellisena perustana on tuotannonvälineiden yhteiskunnallinen omistus ja sosialistinen talousjärjestelmä. Sosialistiseen talousjärjestelmään kuuluvat tuotannossa, tuotteiden jakelussa ja vaihdossa vallitsevat suhteet, toisin sanoen se käsittää neuvostoihmisten kaiken taloudellisen toiminnan. Nämä suhteet sulkevat pois riiston mahdollisuuden, tarjoavat täyden liikkumisalan tekniikan ja työvälineiden kehitykselle, edistävät tuottajain ammattitaidon herkeämätöntä kohoamista, heidän aineellisen hyvinvointinsa ja kulttuuritasonsa kohoamista.

Ja päinvastoin, antagonististen yhteiskuntajärjestelmien vallitessa eivät ihmisten tuotantosuhteet ja aineellisten hyödykkeiden tuottajain syvimmat edut olleet eivätkä voineetkaan olla näin täydelleen toisiaan vastaavia. Orjayhteiskunnan, feodaalisen ja kapitalistisen yhteiskunnan tuotantosuhteet sortavat ja masentavat työtätekeviä, painavat heidät säälimättömän riiston alaiseksi, elämään nälässä ja kurjuudessa, köyhtymään, tekemään ylivoimaisen raskasta, lohdutonta ja näännyttävää pakkotyötä riistäjien hyväksi.

Senpä vuoksi työtätekevät joukot ovat yhtämittaa koko antagonististen yhteiskuntamuotojen historian kuluksa käyneet ja käyvät milloin piilevää, milloin avointa taistelua *hallitsevina* (heitä hallitsevina) olevia tuotantosuhteita vastaan. Taistelullaan sorretut joukot auttavat edistyksellisten tuotantosuhteiden voitolle pääsyä. Mutta koska nekin tuotantosuhteet pohjautuvat työtätekevien riistoon, niin

antagonismi ei katoa, vaan kehittyy edelleen uudessa muodossa ja entistä korkeammalle asteelle.

Sosialistiset tuotantosuhteet sitävastoin vapauttavat työtätekevät kaikkinaisesta riistosta ja kaikkinaisesta sorrosta, sodista, kriiseistä, työttömyydestä ja kurjuudesta. Ja siksi jokaisen maan työtätekevät ovatkin niin syvästi kiinnostuneita sosialististen tuotantosuhteiden voitosta, niiden lujittamisesta ja laajentamisesta.

Kaikki aikaisemmat tuotantosuhteiden lajit syntyivät ja kehittyivät luonnonvoimaisesti, *yhteiskunnan jäsenten enemmistön tajunnasta, tahdosta ja toivomuksista välittämättä* ja jopa vastoin niiden tahtoa ja toivomuksia. Taloudellisen kehityksen luonnonvoimaiset, sokeasti vaikuttavat lait ovat hallinneet ihmisiä, erikoisesti kapitalismin oloissa, missä vallitsevina ovat luonnonvoimaiset markkinalait, tuotannon anarkia, pulat, vararikot, työttömyys ja joukkojen hätä ja kurjuus. «Hänen majasteettinsa Näлкä» on ajanut miljoonia ihmisiä «vapaaehtoisesti» työorjuuteen riistäjien armoille.

Sosialistinen tuotantotapa ja sosialistiset tuotantosuhteet syntyvät ja kehittyvät *suunnitelman mukaisesti*. Niitä *rakennetaan tietoisesti*, yhteiskunnan taloudellisen kehityksen tajuttujen lakien mukaan. Ne suovat ihmisille mahdollisuuden ottaa tuotannon kehitys omaan yhteiskunnalliseen valvontaansa, suorittaa hyppäys sokean pakon valtakunnasta vapauden valtakuntaan, toisin sanoen heistä tulee nyt omien yhteiskunnallisten suhteittensa herra, silloin kun nämä yhteiskunnalliset suhteet ennen hallitsivat heitä.

Vapaus ei ole ihmisen riippumattomuulta luonnon ja yhteiskunnan laeista, vaan se on näiden lakien tiedostamista ja taitoa suunnata tai rajoittaa niiden vaikutusta niin, että ne palvelisivat ihmisiä ja yhteiskuntaa, eivätkä vaikuttaisi vahingoittavasti. Sosialistiset tuotantosuhteet, tuotannonvälineiden sosialistinen omistus juuri tarjoaakin tämän mahdollisuuden.

Niin kauan kuin tuotannon perustana on yksityisomistus, tulee taloudellinen kehitys kiertämättä käymään luonnonvoimaisesti ja anarkistisesti, ankaran kilpataistelun kannustamana, lisäten sosiaalista eriarvoisuutta, voimistaen riistoa, toisten (yhteiskunnan enemmistön) köyhtymistä ja orjuutusta ja toisten (vähemmistön) rikastumista ja herruutta. Eikä tämä yhteiskunnan vähemmistö, toisin sanoen riistäjäloukat, kykene estämään taloudellisen kehityksen luonnonvaraisten lakien vaikutusta.

Tuotannonvälineiden yhteiskunnallinen omistus sulkee pois kapitalismille ominaisten kilpataistelun ja yhteiskunnallisen tuotannon anarkian lakien vaikutuksen. Tämä omistussuhde vaatii tuotannon suunnitelmallista johtamista koko yhteiskunnan etujen kannalta, eikä erillisten yksityisomistajien tahikka kapitalistien monopoliyhtymien etuja silmällä pitäen. Sentähden sosialistisia tuotantosuhteita rakennetaan suunnitelman mukaan koko yhteiskunnan toimesta, itsensä työtätekevien joukkojen, jotka ovat tärkeimpiä historian luoja, ottaessa siihen aktiivisesti ja ratkaisevasti osaa jokapäiväisellä työllään. Toisin sanoen *sosialismin vallitessa työtätekevät joukot esiintyvät ensi kertaa historiassa aktiivisina, tietoisina ja vakinaisina taloudellisten suhteiden luojina.*

Kaikkien antagonististen tuotantotapojen vallitessa kannustavana pyrkimyksenä ja tarkoitusperänä on aina ollut se, että yhteiskunnan pieni vähemmistö anastaa itselleen yhteiskunnan enemmistön riistämällä hankitun lisätyön ja lisätuotteen, siis hyötyminen ja voiton tavoittelu, vähemmistön herruus ja rikastuminen, enemmistön alistaminen ja orjuuttaminen, villi kilpataistelu. Tämä epäinhimillinen tuotannon kehityksen kannustin orjuuden, feodalismien ja kapitalismin oloissa heijastaa niiden tuotantosuhteiden sisäistä olemusta, jotka muodostavat näiden yhteiskuntamuotojen perustan.

Sosialistisen tuotannon kannustimena ja tarkoitusperänä sitävastoin on tyydyttää entistä täydellisemmin itsensä

työtätekevien joukkojen, kaikkien yhteiskunnan jäsenien kasvavat aineelliset ja kulttuuritarpeet laajentamalla jatkuvasti tuotantoa korkeimman tekniikan pohjalla. Tässä ilmenee neuvostojärjestelmän todellinen ja reaalin humanismi, mikä johtaa juurensa itse sosialististen tuotantosuhteiden luonteesta.

Yksityisomistus ja riisto, ollen tuotantosuhteiden pohjana antagonistisissa yhteiskuntamuodoissa, erottavat ihmiset ja kansakunnat toisistaan, asettavat ne toisiaan vastaan, johtavat sosiaaliseen ja kansalliseen orjuutukseen, asettavat naisen poljettuun asemaan perheessä. Tuotannonvälineiden yhteiskunnallinen omistus, joka on sosialististen tuotantosuhteiden perustana, päinvastoin yhdistää ihmisiä ja heidän etujaan, sulkee pois riiston, sosiaalisen ja luokkakeriarvoisuuden, kansakuntien välisen antagonismin, yhteiskunnan toisen osan toiseen osaan kohdistaman orjuutuksen ja sorron. Sosialistinen omistus on se perusta, jolla yhteiskunnan kaikkien jäsenten edut yhtyvät, se on koko kansan moraalisen ja poliittisen yhtenäisyyden vankka pohja.

Tuotannonvälineiden sosialistinen omistus on *sosialistisen demokratian*, työläisten ja talonpoikain valtion *jatkuvan edelleen kehittymisen* perusta.

Sosialistinen valtio on luotu itsensä kansanjoukkojen omalla huomientsuhtella. Työtätekevät joukot ovat itse alituisesti ja joka päivä *ratkaisevasti* mukana tämän valtion hallinnassa. Sosialistisena valtiomuotona meillä ovat työtätekevien edustajain Neuvostot. Työtätekevät ovat itse luoneet nämä vallanelimet. Ne ovat joukkojen omia, demokraattisimpia ja arvovaltaisimpia järjestöjä. Neuvostot edistävät mahdollisimman laajaa ja aktiivista joukkojen osallistumista valtion asiain hoitamiseen ja valtion hallintaan. Ne päästävät valloilleen suurten joukkojen aloitteellisuuden ja luovan aktiivisuuden taistelussa vanhan, kapitalistisen yhteiskunnan hävittämiseksi ja uuden, kaikkein demokraattisimman sosialistisen yhteiskunnan rakentamiseksi.

Yhteiskunnan poliittisena päällysrakennuksena sosialistisella neuvostodemokratialla on se etuisuus, että tämä demokratia on nostanut sosialismin ja sosialistisen valtion rakennustyöhön kymmeniä ja satoja miljoonia ihmisiä, joiden elinedut olivat sellaisia, etteivät he voineet olla kiinnostuneita rakentamaan ja lujittamaan riistäjävaltiota. Joukothan tietävät ja tuntevat, että porvarillinen valtio on heidän vihollisensa, että se sortaa ja alistaa heitä, palvelee heidän luokkavihollisiansa.

Työläisten ja talonpoikain sosialistinen valtio luodaan-kin juuri tarkoituksella nujertaa riistäjien vastarinta, hävittää pois kapitalistinen järjestelmä, tuo riiston ja sorron järjestelmä, poistaa luokat ja luokkaeroavuudet, rakentaa sellainen yhteiskunta, jossa ei ole luokkia eikä valtiota, ts. kommunistinen yhteiskunta. Tähän päämäärään pyrkien sosialistinen valtio järjestääkin uuden yhteiskunnan rakentamista, saattaa työtätekevät valtiovallan elinten kautta mukaan yhteiskunnallisen tuotannon hoitamiseen ja hallintaan.

Entisten yhteiskuntamuotojen oloissa taloudellinen kehitys kävi luonnonvoimaisesti, yhteiskunta ja valtio eivät sitä hoitaneet eivätkä voineetkaan hoitaa ja hallita. Sosialistisessa yhteiskunnassa taloudellinen kehitys käy suunnitelmallisesti ja talouden johtamistehtäviä täyttää sosialistinen valtio. Yhteiskunnan sosialistisen talousperustan luonne määrää myöskin sen poliittisen ja juridisen päällysnakennuksen luonteen ja olemuksen.

Tärkeimpänä aseena sosialistisen perustan rakentamisessa ja samalla sosialistisen yhteiskunnan päällysrakennuksen pääosana ovat sosialistinen valtio ja oikeuslaitos.

Sosialistisella valtiolla ja oikeuslaitoksella on paljon suurempi merkitys luomistyön ja historiallisen vastuun kannalta oman talousperustansa muotoamisessa, lujittamisessa ja kehittämisessä kuin on ollut millään entisellä valtio- ja oikeusmuodolla. Mutta luonnollisesti sosialistinen valtio ja oikeuslaitos täyttävät tätä osaansa ja näitä tehtäviään

nojautumalla taloudellisen kehityksen sisäisiin lakeihin, eikä «kumoamalla» näitä lakeja.

Valtion politiikka voi olla taloudellisesti tehokasta vain silloin, kun se ottaa oikein huomioon yhteiskunnan taloudellisen kehityksen objektiiviset olosuhteet ja mahdollisuudet, kun se säätää oikeat suhteet eri talusalojen kesken, määrittelee oikein luokkien ja kansakuntien voimasuhteet (maan sisällä ja kansainvälisessä mitassa). Sosialistisen valtion voima on siinä, että se lujittaa proletariaatin ja talonpoikaiston liittoa, yhdistää monikansallisen valtakunnan kaikki kansat.

Antagonistisissa yhteiskuntamuodoissa valtio ja oikeuslaitos toimivat hallitsevien riistäjäluokkien aseena sorrettujen ja riistettyjen luokkien (yhteiskunnan enemmistön) alistamiseksi, niiden pitämiseksi orjuudessa ja yhteiskunnan hallitsevalle vähemmistölle kuuliaisena, riistäjille edullisen komennon varjelemiseksi ja ylläpitämiseksi, vieraiden maiden ja kansojen orjuuttamiseksi ja riistämiseksi.

Sosialistinen valtio sitävastoin on ase itsensä työläisten ja talonpoikain käsissä riistäjäluokkien vastarinnan nujertamiseksi niiden pyrkiessä palauttamaan voimaansa herruutensa. Neuvostovaltio on mahtava voimatekijä sosialistisen yhteiskunnan rakentamisessa.

Sosialistinen valtio ja oikeus varjelevat tuotannonvälineiden yhteiskunnallista omistusta sosialistisen järjestelmän järkkymättömänä perustana, varjelevat sosialistisen yhteiskunnan jäsenten suuria oikeuksia ja vapauksia — oikeutta työhön, lepoon, sivistykseen, turvattuun toimeentuloon sairauden sattuessa tai vanhuuden varalta, äidin ja lapsen oikeuksia. Sosialistinen valtio ja oikeus takaavat sana-, paino-, kokous-, yhdistys- ja mielenosoitusten vapauden *työtätekevien etujen mukaisesti*. Ne luovat edellytykset vapaata ammattien valintaa varten ja kaikinpuoliselle yksilöllisten harrastusten kehitykselle yhteiskunnan kaikille jäsenille (eikä ainoastaan sen mitättömän pienelle vähemmistölle, niin kuin on laita riistoyhteiskunnassa ja val-

tiössä), tieteen vapaalle kehitykselle ja kukoistukselle, kaikkien kansojen taiteen ja kulttuurin kehitykselle ja kukoistukselle.

Sosialistinen valtio ja oikeuslaitos takaavat kansakuntien täydellisen tasa-arvoisuuden ja rankaisevat lain nojalla kaikkinaiset yritykset harjoittaa rotujen diskriminaatiota (niiden oikeuksien väheksymistä) tai kansallisuusvihaa ja -pilkan lietsomista. Kaikessa tässä ilmenee meidän valtiollisen järjestelmämme todellinen sosialistinen demokratismi ja humanismi, oikea proletaarinen internationalismi.

Kapitalismin puolustelijat ylistävät makealla suulla porvarillisen demokratian «ihanouksia», että se muka takaa vapaudet ja oikeudet kaikille. Mutta nämä oikeudet ja vapaudet ovat reaalisina olemassa vain yhteiskunnan vähemmistöä varten, se on kapitalisteilla, tilanherroilla ja yleensä omistavilla luokilla, mutta ei yhteiskunnan enemmistöllä, ei työläisillä, pienviljelijöillä eikä riistetyillä joukoilla.

Tosiaan, minkälainen sanavapaus ja painovapaus voisi työtätekevillä olla kapitalistisissa maissa, missä kirjapainot, kustannusliikkeet, sanomalehdet, aikakausjulkaisut, radio, koulut, teatterit, elokuvat jne. ovat kapitalistien hallussa! Pankkiirit ja miljoonamiehet pakottavat kaikki nämä järjestöt propagoimaan porvariston etujen mukaisia aatteita, jotka puolustelevat, perustelevat ja ylistelevät kapitalistista riiston ja voitontavoittelun järjestelmää, jotka parjaavat kommunismia. Porvarillinen valtio vainoaa ja polkee järjestelmällisesti työväenlehdistöä, jonka proletarit vähillä varoillaan ja suunnattomin vaikeuksin saavat luoduksi, porvarillinen propaganda ulvoo raivokkaasti sadalla suulla vaimentaakseen työväenlehdistön äänen.

Mitä liittoutumis- ja yhdistymisvapautta, mitä puolueiden ja mielenosoitusten vapautta se voisi kaikille olla, kun proletaarisia puolueita ja järjestöjä ja niiden toimeenpanemina mielenosoituksia pääoman maissa järjestelmällisesti vainotaan ja tukahdutetaan, kun niiden toimihenkilöitä mustataan ja teljetään vankiloihin siitä syystä, että he

puhuvat kansalle totuutta! Työtätekevien mielenosoitukset sieltä hajoitetaan poliisivoimalla, mutta fasistijulmurien joukkiot, kaikenlaiset ku-klux-klaanilaisten järjestöt saavat mellastaa vapaasti, terrorisoiden väestöä, tappaen työtätekevien urhoollisimpia vapaustaisteliijoita, ja useinkin kaikki se tapahtuu porvarillisen poliisilaitoksen avustuksella tai sen seuraillessa sitä läpi sormien.

Mikä «tasa-arvo» voisi proletaareilla ja työttömillä olla miljonäärien Rockefellerien, Morganien, Fordien, Kruppien, Rodschildien yms. kanssa! Kuinka kansa voisi kapitalismin oloissa osallistua valtion hallintaan, kun työtätekeviä painaa raskas pakkotyömäinen raadanta, kurjuus, huoli jokapäiväisestä leivästä, kun heitä tuhansin eri tavoin syrjilään ja työnnetään pois, etteivät he pääsisi osallistumaan politiikkaan! Vai onko se sattuma, että silloinkin, kun työtätekevät kapitalistisissa maissa osallistuvat vaaleihin ja vaikka he ovat enemmistönä yhteiskunnassa, eivät he silti ole koskaan vielä «yleisen äänioikeuden» aikana saaneet missään valituksi parlamenttiin sellaista enemmistöä omista edustajistaan, mikä voisi toteuttaa heidän tahtoaan? Onhan sangen kuvaavaa, että Amerikan Yhdysvaltojen kongressissa¹, joka erikoisesti pöyhkeilee «demokraattisuudellaan» ja «vapaudellaan», ei lainkaan pääse kuuluviin työläisten, farmarien eikä Amerikan kansan enemmistön ääni? Päinvastoin, siellä ovat aina äänessä miljonäärit ja heidän apurinsa, erilaiset «pamppumiehet»².

Sosialistinen Neuvostovaltio on miljoonat kerrat demokraattisempi kuin kaikkein demokraattisinkaan porvarillinen tasavalta. Neuvostodemokratia on todellista *kansanvaltaa* (sana «demokratia» merkitsee juuri kansan valtaa). Se turvaa kansalle oikeudet ja vapaudet, se suojelee työtätekevien etujen mukaista järjestelmää. Se ei ole pienelle riistäjä-

¹ Kongressiksi nimitetään siellä lakiasäättävää elintä (parlamenttia).

² «P a m p u i k s i» nimitetään poliitikkoja, jotka pelottelun, kirkistyksen ja lahjomisen avulla (erikoisesti vaalien yhteydessä) ajavat kapitalistien etuja.

koplalle turvattua demokratiaa, vaan demokratiaa koko kansalle.

«Työväen ja talonpoikain Neuvostot, V. I. Lenin kirjoitti, on uuden lajin valtio, uutta ja korkeimman lajin demokraatia, se on proletariaatin diktatuurin valtiomuoto, apuväline, jolla valtiota hallitaan ilman porvaristoa ja porvaristoa vastaan. Demokratia palvelee siinä ensi kerran joukkoja, työtätekeviä, se on lakannut olemasta demokratiaa rikkaita varten, jollaista demokratia on edelleenkin kaikissa jopa kaikkein demokraattisimmissakin porvarillisissa tasavalloissa¹».

Orjavaltion, feodaalisen ja porvarillisen valtion on luonut yhteiskunnan pienilukuinen huippukerros, ja valtio palvelee siellä enemmistön alistamista, joka on joko kokonaan syrjäytetty politiikasta ja valtion hallinnasta (orjat ja maaorjatalonpojat) tahi syrjäytetään siitä vaalisensuksia käyttämällä sekä erilaisilla verukkeilla (työläiset kapitalismin oloissa).

Otetaan vaikkapa sellainen sosialistisen yhteiskunnan päällysrakennuksen tärkeä aines ja valtion tärkein osa kuin armeija, yhteiskunnan aseelliset voimat.

Alkukantaisessa yhteiskunnassa oli aseellisenä voimana itse kansa, kaikki suvun tai heimon asekuntoiset jäsenet. Tämä voima suojeli *koko yhteisöä* (sukua, heimoa) ulkoi-selta vaaralta.

Luokkayhteiskunnassa, jollaisia orjayhteiskunta, feodaalinen ja porvarillinen yhteiskunta olivat, ei aseellinen voima voi enää palvella yhtäläisesti koko yhteiskuntaa. Minkä takia? Sen takia, että tämä yhteiskunta on hajonnut toisilleen vihamielisiin antagonistisiin vihollisluokkiin vastakkaisine etuineen. Nämä yhteiskunnat eivät olisi tulleet toimeenkaan, jos aseissa olisi ollut koko kansa, kaikki luokat. Sellainen asiantila olisi johtanut kiertämättä kansalaisyhteisöön, jossa voittajaluokka olisi riisunut aseista voitettun

¹ V. I. Lenin. Teokset, 28. osa, s. 55.

luokan. Niin itse asiassa kävikin luokkien ja valtion syn-
tyessä.

Hallitseva luokka muodosti erikoisia aseistettuja joukko-
osastoja, sotaväen, armeijoita, jotka oli alistettu valtiolle.
Nämä asevoimien osastot eivät enää edusta aseistettua kan-
saa. Sorretuilla luokilla — orjilla, maaorjilla tai proletaa-
reilla suurena joukkona ei enää ole oikeutta kantaa asetta
ja he joutuvat palvelemaan armeijoissa hallitseviin luok-
kiin kuuluvien esimiesten käskettävinä orjina, maaorjina,
palkkasotureina tai pakolla mobilisoituina rivimiehinä,
täyttäen heille vieraita tarkoituseriä vieraiden maiden ja
kansojen valloittamiseksi, alistamiseksi ja orjuuttamiseksi
riistäjille.

Riistäjäluokkia palvelevien valtioiden armeijat eivät ole
vapaita niitä jäytävästä sisäisestä antagonismista «alhai-
sosta» eli sorretuista luokista koottujen rivisotilaiden suu-
ren joukon ja toisaalta päällikköinä ja esimiehinä olevan
komentajakunnan (upseerien ja kenraaleiden) välillä, joka
valitaan hallitsevien luokkien edustajista taikka näille luo-
kille uskollisista ihmisistä. Orjavaltion, feodaalisten ja
porvarillisten valtioiden armeijat ovat riistetyille kansan-
joukoille vihamielisiä voimia. Ja siinä on näiden armeijoi-
den heikkouden syy. Niillä voi olla edistyksellinen merkitys
vain kansallisten vapaussotien kaudella, kun ne puolustavat
isänmaata, kansojen vapautta ja riippumattomuutta vieras-
maalaisten anastajien ja orjuuttajien hyökkäyksiltä, jolloin
laajat kansanjoukot tukevat näitä armeijoita.

Sosialistisen yhteiskunnan armeija on oikea *kansan*
armeija, työtätekevien vapauttaja imperialismin ja kapita-
lismin ikeen alta. Sillä ei ole eikä voikaan olla mitään
valloitusaikeita eikä päämääriä. Sitä kasvatetaan proletaa-
risen internationalismin hengessä, kansojen välisen veljey-
den ja ystävyysden hengessä, uskollisuudessa oman kansan
vapauden ja riippumattomuuden asialle, kunnioittamaan
toisten kansojen oikeuksia, suvereenisuutta, vapautta ja
riippumattomuutta. Sosialistisen yhteiskunnan armeija on

koko kansan armeija enemmän kuin mikään demokraattisinkaan porvarillisen valtion armeija.

Sosialistisen valtion armeija ei tunne luokka-antagonismia rivimiesten suuren joukon ja päällikkökunnan välillä, kansan etujen ja asevoimille lankeavien tehtävien välillä. Armeijan kutsumuksena on suojella kansojen oikeuksia ja vapautta, sosialistisen yhteiskunnan suuria saavutuksia. Sosialistisen armeijan aseet eivät tule koskaan palvelemaan vääryyden asiaa. Ne palvelevat suurta ja jaloa oikeudenmukaisuuden asiaa. Sen tähden sosialistisen yhteiskunnan armeija on koko kansan rakastama ja nauttii koko kansan kannatusta. Siinä juuri onkin sosialististen maiden ja valtioiden armeijoitien lannistumaton voima.

Jokaisessa sodassa voiton edellytyksenä on loppukädessä se, minkälainen henki innostaa niitä joukkoja, jotka vuodattavat vertaan sotakentillä. Varma vakaumus sodan oikeudellisuudesta, tietoisuus siitä, että täytyy uhrata jopa henki veljensä onnen hyväksi, nostaa sotilaiden taistelumieltä ja saa heidät kestäämään ylivoimaisen raskaita rasituksia.

«Tsaarin kenraalit sanovat, että meidän puna-armeijalaisemme kestävätkin nurkumatta sellaisia rasituksia, joita tsaarijärjestelmän armeija ei olisi koskaan kestänyt»¹, kirjoitti V. I. Lenin. Tämä on selitettävissä sillä, että jokainen aseisiin kutsuttu työmies ja talonpoika tietää, minkä hyväksi hän menee taisteluun ja siksi hän vuodattaa tietoisesti vertaan oikean asian puolesta sosialismin voittoon viemiseksi.

Vanhat, porvariston ja tilanherrojen armeijat pyrkivät päinvastoin *hunmentämään* sotilaiden luokkatietoisuutta, jotta nämä saatiin taistelemaan heille vieraiden etujen ja päämäärien puolesta. Preussin kuningas Friedrich II sanoi-kin suoraan: «Jos sotilaamme ymmärtäisivät, mikä on sodankäyntimme syynä, niin ei voitaisi käydä yhtään

¹ V. I. Lenin. Teokset, 31. osa, s. 115.

ainoata sotaa»¹. Mutta nykyään työväen ja talonpoikain joukot jo tietävät, mitä varten imperialistit ajavat heitä sotaan. Sotaan syyllisten on nykyään jo vaikeata hämätä ja verhota sellaisia verisiä ja rikollisia sotaseikkailuja, kuin oli esimerkiksi Israelin, Englannin ja Ranskan hyökkäyssota Egyptiä vastaan, jota sotaa USA:n imperialistit tukivat.

Kerrassaan toisenlaiset tehtävät on sosialismin maan armeijalla. Sosialistisen valtion asevoimien oikeudenmukaisuutta, niiden tehtävien jaloutta ja ylevyyttä todistaa niiden koko sankarillinen historia alkaen ensimmäisistä taisteluista, joita Punainen kaarti ja Neuvostoarmeija kävivät tsaarin kenraalien johtamia valkokaartilaislaumoja ja ulkomalaisia interventtejä vastaan, keisarillisen Saksan ja Japanin keisarin sotajoukkoja, Englannin, Ranskan ja Amerikan Yhdysvaltojen sotalaumoja vastaan aina siihen sankarilliseen jättiläistaisteluun asti, joka käytiin fasistisia anastajia vastaan Suuressa Isänmaallisessa sodassa. Neuvostoarmeijan taisteluliput toivat vapauden ei ainoastaan Neuvostoliiton kansoille, vaan muidenkin fasistivalloittajien miehittämien maiden kansoille. Iskut, joilla se löi murskaksi fasistivalloittajien ja orjuuttajien mustat voimat, lähensivät kansojen vapautumisen päivää. Miljoonat työtätekevät maapallon kaikilla kulmilla, kaikki siirtomaiden ja riippuvaisten maiden kansat riemuitsivat Neuvostoarmeijan voitoista.

Neuvostoyhteiskunnan päällysrakennuksen tärkeänä osana ovat niin ikään kansanoikeus ja rangaistuselimet.

Porvarillisessa päällysrakennuksessa on oikeuslaitoksen ja valtion rangaistuselinten kärki tähdätty työtätekeviä vastaan. Ne varjelevat kapitalistien rikkauksia, omaisuutta ja valtaa, polkien koko painollaan omistamattomia väestökerroksia. Porvarillisessa yhteiskunnassa valitaan tuomareiksi tavallisesti omistavien luokkien ehdottamia henkilöitä. Oikeusjuttuja käsitellessään nämä tällaiset tuomarit pitävät ohjeinaan porvarillisia lakeja ja toimivat luokkaetujensa ja ennakkoluulojensa mukaisesti. Heidän langettamiinsa tuo-

¹ V. I. Lenin. Teokset, 29. osa, s. 48.

mioihin vaikuttavat usein virkailijain, tuomareiden ja lautamiesten lahjominen, jota upporikkaat liikemiehet, kei-
nottelijat ja pääoman mahtiherrat harjoittavat. Näissä täl-
laisissa oloissa ovat väitteet oikeuden lahjomattomuudesta
ja tuomarien riippumattomuudesta vain pelkkää ulkokultai-
suutta ja valhetta.

Rikkaita palvelevat auliisti sekä lakimiehet että asian-
ajajat, jotka «tulkitsevat» porvarillisia lakeja niin kuin se
on herroille kapitalisteille ja tilanherroille edullista. Riisto-
yhteiskunnassa tuomarit polkevat minkä tahansa lainpykä-
län ja työtätekevien oikeudet porvariston luokkaetujen
hyväksi. Niin oli fasisisessa Saksassa ja niin tapahtuu
nykyään USA:ssa ja monissa muissa porvarillisissa val-
tioissa, joissa oikeusvaino kohdistuu työläisiin ja heidän
järjestöihinsä, kommunistisiin ja työväenpuolueisiin sekä
ammattiliittoihin. Heti kun työväenjärjestöjen vaikutus
alkaa kasvaa ja kun se alkaa uhata rahasäkin etuja ja val-
taa, niin työväenjärjestöihin kohdistetaan ryöppynä ankaria
vainoja, lakkautuksia, pogramoja, provokaatioita, valheelli-
sesti leivottuja oikeusjuttuja. Riittänee, kun palautetaan
mieliin vaikkapa Amerikan Yhdysvalloissa kommunistisen
puolueen toimihenkilöitä vastaan toimeenpannut oikeus-
ilveilyt taikka Saccon ja Vanzettin oikeusjuttu, jossa heidät
syyttömästi tuomittiin teloitettavaksi. Kirjailija Theodore
Dreizer on kirjassaan «Amerikkalainen tragedia» erittäin
selvästi paljastanut Amerikan porvarillisen «lainkäytön».

Porvarillinen oikeuslaitos on kansanvastainen, epäinhi-
millinen ja vääryyttä tekevä luokkaoikeus, joka käy sääli-
mättä kapitalistisen järjestelmän uhrien kimppuun. Tämä
oikeus antaa rikkaiden ja vaikutusvaltaisten rikollisten olla
vapaana, vaikka he rosvoavat miljoonia ihmisiä ja läheltä-
vät miljoonia kuolemaan, orjuuttamaan vieraita maita ja
kansoja, mutta samalla se teloittaa pieniä rikollisia, joiden
on pakko varastella ja tehdä muita rikoksia välttääkseen
nälkäkuoleman. Amerikkalaisten keskuudessa ei olekaan
turhaan tullut sananparreksi, että jos henkilö varastaa

leipäpalan, niin hänet teljetään vankilaan, mutta jos hän varastaa rautatien, hänet valitaan senaatin jäseneksi¹.

Sosialistinen vallankumous Neuvostoliitossa teki ensi kerran lopun sellaisesta komennosta. Se hävitti pois porvarilliset tuomioistuimet ja saattot voimaan todelliset kansanoikeudet, proletaariset, sosialistiset oikeuslaitokset, joiden tehtävänä on puolustaa työtätekevien etuja, heidän oikeuksiaan ja vapauttaan, sosialismin yhteiskuntajärjestelmää. Sosialistinen vallankumous vapautti oikeuslaitoksen pääoman pyyteellisistä etutavoitteista ja teki sen todella vapaaksi, oikeudenmukaiseksi oikeuslaitokseksi, jonka edessä ovat kaikki tasa-arvoisia, joka tuo ilmi kansan edut ja tahdon, eikä pienen riistäjäkoplän etupyyteitä.

Sosialistisen, proletaarisen kansanoikeuden kärki on suunnattu riistäjiä vastaan, torjumaan heidän yrityksensä palauttaa valtaan vanha järjestelmä, vanha komento. Oikeuden tehtävänä on kasvattaa kaikkia työtätekeviä sosialismin hengessä, kasvattaa heissä sosialistista suhtautumista työhön ja yhteiskunnalliseen omaisuuteen, tuntemaan velvollisuutensa yhteiskuntaa ja perhettä kohtaan, noudattamaan sosialistisen yhteiselämän sääntöjä. Oikeuden tarkoituksena on varjella kansalaisten henkilökohtaisia oikeuksia sekä sosialistisen yhteiskunnan ja valtion etuja. Se on todella humaninen oikeuslaitos. Se ei rankaise rikollista missään kostamistarkoituksessa, vaan uudestikasvattaakseen hänet pakottamalla tekemään hyödyllistä työtä ojennuslaitoksessa.

Poikkeuksellisen tärkeä merkitys sosialistisessa yhteiskunnassa on niin ikään monilla kulttuurilaitoksilla, jotka muodostavat laajan kulttuurillisen päällysrakennuksen: niihin kuuluvat koulut, kirjastot, kulttuuritalot, teatterit, elokuvat, radioverkosto, televisio, sanomalehdistö, kustannusliikkeet, museot, näyttelyt, kirjailijain ja taiteilijain järjestöt, nuoriso- ja pioneerijärjestöt, tieteelliset tutkimus-

¹ Senaatti on parlamentin toinen edustajakamari.

laitokset, tieteellisten ja poliittisten tietojen levittämissyhteistyksel jne. Kaikkien näiden laitosten toiminnan tarkoituksena on kohottaa työtätekevien kulttuuritasoa, kasvattaa heitä sosialistisen patriotismin, humanismin ja proletaarisen internationalismin hengessä, kansojen ystävyyden ja kommunistisen moraalien hengessä.

Antagonistisissa yhteiskuntamuodoissa hallitsevat riisäläjäluokat ja niiden valtiokoneistot käyttävät kulttuurilaitoksia hyväkseen oman sivistyneistönsä valmentamiseen, kansan yläpuolella olevien omien virkailijoihensa kouluttamiseen sekä työtätekevien joukkojen luokkatietoisuuden lisäämiseen. Erikoisen suuri osuus siinä on kirkolla ja uskonnollisilla järjestöillä, jotka kuuluvat elimellisenä, erottamattomana osana orjayhteiskunnan, feodaalisen ja porvarillisen yhteiskunnan valtiokoneistoon. Työtätekevät saavat vain surkeita tiedon ja kulttuurin muruja — vain sikäli, mikäli se on aivan välttämätöntä heidän palvellessaan omistavien luokkien tarpeita.

Nykyajan porvarillisessa yhteiskunnassa kulttuurilaitokset juurruttavat ihmisten tajuntaan taantumuksellista ideologiaa, porvarillisia poliittisia, oikeus- ja moraalikäsitteitä, esteettisiä katsomuksia, porvarillisen nationalismien, rotuvihann, kosmopolittismin, individualismin, uskonnollisen pimityksen ja ihmisvihan ideologiaa sekä levittävät kaikenlaista parjausta työtätekevistä ja kommunismista.

Sosialistinen valtio sitävastoin on asettanut kaikki tiedot, kaikki kulttuurisaarteet palvelemaan kansaa. Neuvostovaltio on ase kansan käsissä ja valtion syvimät elinedut vaativat työtätekevien poliittista valistamista, heidän tietojensa ja tietoisuutensa jatkuvaa kartuttamista, heidän kulttuuritasonsa herkeämätöntä kohottamista. Vain sosialistinen valtio on asettanut valtavaksi historialliseksi tehtäväkseen kaikkien työläisten ja talonpoikien valistamisen kulttuuri-ihmisiksi, ja se täyttääkin menestyksellä tätä tehtäväänsä.

Sosialistisen yhteiskunnan ja sosialistisen valtion johtavana ja suuntaavana voimana toimii Kommunistinen puolue. Sen tieteellisesti perusteltu politiikka on elämää luovaa ja eteenpäin vievää voimaa, joka ohjaa päällysrakennuksen kaikkien eri osien toimintaa.

Kaikkia asioita ratkaistessaan Kommunistinen puolue pitää ohjeenaan yhteiskunnan objektiivisten kehityslakien tuntemusta ja aseistaa joukot tällä tuntemuksella.

Kommunistisen puolueen aseistuksena on marxismileninisin teoria, siksi sillä on selkeä tieteellinen ennakkonäkemyks sosialistisen yhteiskunnan perustan ja päällysrakennuksen edelleen kehittymisen perspektiiveistä. Se tietää, että kommunismin korkeimpaan vaiheeseen siirtymistä varten on kehitettävä kaikkiin voimin tuotantovoimia ja kohotettava työn tuottavuutta juurruttamalla uusinta, korkeimmalle kehitettyä tekniikkaa ja kohottamalla työtätekevien kulttuuritasoa, että on päästävä aineellisten ja henkisten arvojen yltäkylläiseen runsauteen.

Kommunistinen puolue opettaa työtätekeviä joukkoja lujittamaan ja täydellistämään sosialistisia tuotantosuheteita, töiden organisaation muotoja, teollisuuden spesialisoimista ja kooperaatiota, laajentamaan koko kansan yhteisomistuksen muotoa, kohottamaan neuvostotilojen osuutta, parantelemaan työstä suoritettavan palkan maksumuotoja, kehittämään kauppaa ja kaupakoneistoa sekä asuinrakennustyötä. Vain tällä perustalla saadaan täydelleen likvidoiduksi ne oleelliset eroavaisuudet, joita vielä on kaupunkien ja maaseudun välillä, työväenluokan ja kollektiivitalonpoikaiston välillä, ruumiillista ja henkistä työtä tekevien välillä, saadaan raivaluksi pois kapitalismin perut ihmisten tajunnasta ja siten valmistellaan siirtyminen sosialismin talousperustasta kommunismin taloudelliseen perustaan.

Sekä sosialismille että kommunismille yhteisenä ja tärkeimpänä perustana on tuotannonvälineiden yhteiskunnallinen, yleiskansallinen omistus. Mutta sosialismin ja kommunismin taloudellisten perustojen välillä ja siis nii-

den päällysrakennusten välillä on olemassa myös eroavaisuutta. Sosialismin taloudellisessa perustassa säilyy vielä entisen työnjaon jätteitä, oleellisia eroavaisuuksia kaupungin ja maaseudun välillä, työväenluokan ja kolhoositalonpoikaiston välillä, ruumiillista ja henkistä työtä tekevien ihmisten välillä. Sosialismissa säilyvät vielä raha ja kaupankäynti. Siinä jokainen tekee työtä kykyjensä mukaan ja ansaitsee tehdyn työn mukaan. Siis säilyy erinäistä eriarvoisuutta ihmisten aineellisessa toimeentulossa ja oleellista eroa yhteiskunnan erilaisten sosiaalisten ryhmien kulttuuritasossa, päällysrakennuksen alalla säilyy niin ikään vanhan yhteiskunnan peruja ihmisten tajunnassa. Kaikki eroavaisuudet ja vanhan yhteiskunnan jätteet ihmisten tajunnassa saadaan raivatuksi pois vasta kommunismiin siirryttäessä.

Sen mukaisesti muuttuu ihmisten tietoisuuskin yhteiskunnassa. Ihmiset tottuvat pitämään työntekoa ensimmäisenä velvollisuutenaan ja elimistönsä tarpeena ja he tulevat tekemään työtä tottumuksesta täysin mitoin kaikkien kykyjensä mukaan, sisäisen halun ja tarpeen vaatimuksesta. He tulevat olemaan monipuolisesti kehittyneitä ja monipuolisin tiedoin valistuneita ihmisiä ja voivat siten vapaasti siirtyä ammatista toiseen. He voivat yhä suuremman osan ajastaan käyttää tiede- ja taideharrastuksiin, tekniikan kehittämiseen ja luonnonvoimien alistamiseen.

Mikäli kaikki yhteiskunnan jäsenet tottuvat noudattamaan vapaaehtoisesti ja tietoisesti töiden sosialistisen organisaation sääntöjä ja periaatteita, noudattamaan työkuria, käyttäytymään moitteettomasti kaikkialla elämässä, myös kotioloissa ja kun he tulevat saamaan tarpeittensa mukaan, sikäli tulee valtiollisten pakotuskeinojen tarve käymään yhä pienemmäksi, vihdoin tarpeettomaksi ja kuolemaan pois. Valtiollisten pakotuskeinojen käyttöala Neuvostoliitossa on jo nyt supistunut ja tulee edelleen supistumaan sikäli kuin kaikkien kansalaisten aineellinen hyvinvointi, kulttuuritaso ja sosialistinen tietoisuus jatkuvasti

kasvavat. Sen yhteydessä ovat eräät pakotuselimet joutuneet muutosten alaisiksi ja rikollisten lukumäärä Neuvostoliitossa on supistunut jyrkästi. Meidän miliisilaitoksemme ja oikeuselimet joutuvat tavallisemmin tekemisiin huligaanimaaisuuksien tai kriminaalirikosten kanssa, kun sen sijaan poliittiset rikokset ovat nyt tulleet meillä harvinaisiksi ilmiöiksi.

Neuvostovaltion elimet seisovat valppaina varjelemassa sosialismia, suojaamassa kansan etuja, paljastaen ja rankaisten vihollisen asiamiehiä. Itse väestöllä, meidän neuvostokansallamme on siinä tavattoman suuri, voidaanpa sanoa suorastaan ratkaiseva osuus.

Valtion pakotuselimet tulevat vähitellen kuolemaan pois. Talous- ja kulttuurielimiä sitävastoin kehitellään jatkuvasti entistä täydellisemmiksi. Mutta olisi mitä karkein virhe ja vasemmistolaista vouhotusta, jos me jo nyt heikentäisimme valliolliset hallintoelimemme, pakotuselimet, joiden tarkoituksena nykyisin on pääasiassa suojella maatamme ulkoisten vihollisten vehkeilyiltä. Jos kansainvälinen jännitystila heikkenee ja jos esitykset aseistusten supistamisesta hyväksytään, niin silloin meillä aseellisia voimiakin supistetaan.

Sitten kun kommunismi voittaa koko maailmassa taikka suurimmassa osassa maailman maita, katoavat pois sodatkin. Silloin ei enää tarvita armeijoitakaan, ne kuolevat pois. Uskonto niin ikään kuolee vähitellen kokonaan, ja siis kirkotkin. Tiede ja taide saavuttavat täydellisimmän kukoistuksensa. Kun sitten katoavat luokkaeroavaisuuden viimeisetkin jäljet, kun kommunismi ei enää ole taistelun ja hyökkäilyjen kohteena ja kun se tulee kaikkien kansojen jokapäiväiseksi elämäksi, niin silloin valtio ja poliittiset puolueetkin kuolevat pois. Ne menettävät poliittisen luonteensa, ja osa niiden elimistä kuoleutuu (oikeuslaitokset, rankaisuelimet, tiedustelulaitos, miliisi), ja osa taas muuttuu yhteiskunnallisiksi tuotantoa hallitseviksi elimiksi.

Kommunismin voitettua kaikkialla maailmassa, tapahtuu kansakuntien ja kansallisten kulttuurien täydellinen

sulautuminen toisiinsa yhtenäiseksi maailman kulttuuriksi, joka on sisällöltään kommunistista kulttuuria ja jolla on yksi yhteinen maailman kieli. Luonnollisesti tulevat yhtenäisen yleismaailmallisen kielen rinnalla vielä kauan senkin jälkeen, kun kommunismi on voittanut koko maailmassa, olemaan käytännössä myös kansalliset kielet sekä kansalliset kulttuurit, jotka ovat muodoltaan kansallista ja sisällöltään kommunistista kulttuuria. Silloin kansat saattavat vapaaehtoisesti voimaan yhtenäisen yleismaailmallisen kielen helpottaakseen jo nytkin nopeasti kehittyviä kansainvälisiä taloudellisia ja kulttuuriyhteyksiä. Silloin itse nämä yhteydetkin kasvavat ennenkuulumattoman laajoiksi kun kaikkinaiset valtiolliset rajat menettävät merkityksensä.

Kehitys yhtenäistä maailman kieltä kohti käy kaikkien kansallisten kielten ja kulttuurien vapaan kehityksen ja kukoistuksen tietä, eikä sitä kautta, että toiset kansat tyrkyttäisivät väkisin omaa kulttuuriaan toisille kansoille, niin kuin imperialismin, erityisesti Amerikan ja Englannin imperialismin ideologit haluaisivat tehdä.

Kommunismien oloissa tieteen, taiteen ja kulttuurin kukoistus ja kulttuuriyhteyksien kehitys maailman mitassa tulee epäilemättä aiheuttamaan myöskin yhteiskunnan *kulttuurillisen* päällysrakennuksen äärettömän valtavan kasvun.

Siten sosialismin kaudella ja kommunismiin asteittaisesti siirryttäessä sekä sitten kommunismin oloissa säilyvät voimassa ja vaikuttavat edelleenkin ne yhteiskunnallisen kehityksen lait, joiden mukaan yhteiskunnan perustalla on määräävä vaikutus päällysrakennukseen ja päällysrakennuksella oma vaikutuksensa takaisin perustaan sekä lait päällysrakennuksen muuttumisesta perustassa tapahtuneiden muutosten seurauksena.

Päätämme lyhyen esitelmämme siitä, minkälaiset ovat marxismin-leninismin perusmääritelmät yhteiskunnan perustasta ja päällysrakennuksesta, voidaan tehdä seuraavat yleiset johtopäätökset:

Marxilais-leniniläinen käsitys yhteiskunnan perustasta ja päällysrakennuksesta antaa meille mahdollisuuden tehdä tieteellisesti selväksi sen syvällisen keskinäisen yhteyden, mikä erilaisilla yhteiskunnallisilla ilmiöillä on toistensa suhteen sekä niiden riippuvaisuuden toisistaan, saada ilmi ne objektiiviset lait, joiden mukaan niiden muutokset, kehitys ja vallankumoukselliset mullistukset tapahtuvat, asennoitua oikein niissä valtavissa historiallisissa prosesseissa, joita sosialistisen vallankumouksen kaudella on käynnissä.

Yhteiskunnan perustaa ja päällysrakennusta koskeva marxilais-leniniläinen teoria osoittaa, että yhteiskuntaelämässä tapahtuvien kaikkien muutosten sekä perustavaa laatua olevien vallankumouksellisten mullistusten määrävänä syynä ja taloudellisena pohjana ovat yhteiskunnan talousjärjestelmässä, sen perustassa tapahtuvat muutokset ja mullistukset. Sentähden yhteiskunnan poliittisessa ja juridisessa päällysrakennuksessa sekä yhteiskunnan henkisessä elämässä, sen tajunnassa tapahtuvien muutosten syitä on etsittävä niistä prosesseista, joita yhteiskunnan talousjärjestelmässä ja ihmisten taloudellisessa asemassa tapahtuu, niistä muutoksista, joita kyseellinen talousjärjestelmä luokkien asemassa aiheuttaa.

Proletariaatin puolue asettaa päämääräkseen uusia ja uudestirakentaa perinpohjin vanhan yhteiskunnan talousjärjestelmä, sen perusta, luoda uusi perusta, jotta sitten voitaisiin muuttaa ihmisten koko henkinen elämä, uusia heidän tajuntansa, nostaa vallitsevaksi uusi, sosialistinen ideologia, luoda uutta perustaa vastaava uusi päällysrakennus.

Ottaen huomioon sen tehokkaan vaikutuksen, mikä päällysrakennuksella on yhteiskunnan kehitykseen ja yhteiskunnan päällysrakennuksen vastaavaikutuksen takaisin perustaan, Kommunistinen puolue pyrkii käyttämään täysin mitoin hyväkseen etummaisten, sosialististen aatteiden mobilisoivaa ja organisoivaa osuutta, uuden ideologisen, poliittisen juridisen päällysrakennuksen ja kulttuuripäälly-

rakennuksen osuutta yhteiskunnan vanhan perustan uudistamisessa ja sosialistisen talousperustan luomisessa yhteiskunnalle.

Yhteiskunnan perustaa ja päällysrakennusta koskeva marxilais-leniniläinen teoria ei ole mikään dogmi, ei mikään kuollut opinkaava, vaan se on toimintaohje työväenluokan ja työtätekevien joukkojen vallankumouksellista toimintaa varten. Ollen tieteellinen yleistys ja yhteenveto koko yhteiskunnan historiasta, perustan ja päällysrakennuksen teoria konkretisoituu ja kehittyy edelleen sosialistisen vallankumouksen kokemuksista tehtävien uusien yleistysten pohjalla, sosialismin rakentamisesta saadun kokemuksen pohjalla ja se valaisee tietä kommunismin täydellistä voittoa kohti.

SISÄLTÖ

Marxilainen käsitys yhteiskunnan perustasta	3
Mitä päällysrakennuksella tarkoitetaan ja millä se eroaa perustasta	5
Päällysrakennuksen aktiivinen merkitys ja päällysrakennuksen vaikutus perustaan	22
Kumous perustassa ja yhteiskunnan päällysrakennus	28
Sosialistisen yhteiskunnan perustan ja päällysrakennuksen yhteiset piirteet	45

**Karjalan ASNT:n Kulttuuriasiaan Ministeriön
Alohimille nim. kirjapaino**

Petroskoi, Sverdlovinkatu, 31